දණ්ඩ නීති සංග්‍රහ (සංශෝධන) පනත් කෙටුම්පත පිළිබඳ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ තීරණය 2023 - සාරාංශය

මෙම සාරාංශය හරහා අවධානය යොමු කරන්නේ:

- පෙත්සම්කරුවන් විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද තකර් (පනත් කෙටුම්පතට එරෙහිව) සහ ඒවාට අධිකරණය දැක්වූ ප්‍රතිචාර.
- පනත් කෙටුම්පතේ යුක්ති යුක්තභාවය සහ පනත් කෙටුම්පතට පක්ෂව ඉදිරිපත් කරන ලද (සමහර) ප්‍රධාන තකර් තුනක් සහ ඒවාට අධිකරණය දැක්වූ ප්‍රතිචාර.
- පනත් කෙටුම්පතටා බැඳි ව්‍යවස්ථාදායක ප්‍රතිපත්තිය
- උසාවියේ නිගමනය සහ නිණර්ය.
- වැඩිදුර පරිශීලනය සඳහා තෝරාගත් අමතර තොරතුරු සහිත ඇමුණුම්:
  - ඇමුණුම 1 දණ්ඩ නීති සංග්‍රහය (සංශෝධන) පනත් කෙටුම්පත පිළිබඳ 2023 SC තීරණය සඳහා තෝරාගත් ලිඛිත ඉදිරිපත් කිරීම්වල ඉදිරිපත් කරන ලද ‘බුද්ධාගම සහ සංස්කෘතිය’ පිළිබඳ ප්‍රධාන කරුණු ගෙනහැර දක්වයි.
  - ඇමුණුම 2 දණ්ඩ නීති සංග්‍රහය (සංශෝධන) පනත් කෙටුම්පත පිළිබඳ 2023 SC තීරණය සඳහා තෝරාගත් ලිඛිත ඉදිරිපත් කිරීම්වල ඉදිරිපත් කරන ලද ‘මහජන සෞඛ්‍ය තාකර්කත්වය’ පිළිබඳ ප්‍රධාන කරුණු ගෙනහැර දක්වයි.
  - ඇමුණුම 3 ස්ත්‍රී පුරුෂ සමානාත්මතා පනත් කෙටුම්පතේ 2024 ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ නිණර්ය තුළ අපරාධකරණය සහ සමලිංගික සබඳතා සම්බන්ධ ප්‍රධාන තකර් ගෙනහැර දක්වයි.

<u>**පෙත්සම්කරුවන් විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද තකර්**</u>

"... පෙත්සම්කරුවන් විසින් ප්‍රකාශයට පත් කර තිබෙන හේතු සමපේක්ෂාත්මක, මනඃකල්පිත සහ පැහැදිලිවම අසත්‍ය ඒවා පමණක් නොව, ඒවා ඔවුන් විසින් කිසිදු ආකාරයකින් තහවුරු කර නොමැති අතර ම, එසේ තකර් කිරීමෙන්, පෙත්සම්කරුවන් කියා සිටින්නේ සමාජයේ එක් කොටසක් තවදුරටත් නීතියේ සමාන ආරක්ෂාව නොලැබිය යුතු බව ය." (**17** පිටුව)

1වන තකර්ය - ළමුන්ගේ ආරක්ෂණ අඩු කිරීම

- **පෙත්සම්කරුවන්ගේ තකර්ය**: පෙත්සම්කරුවන් තකර් කරන ලද්දේ 365 සහ 365A වගන්ති සංශෝධනය කිරීමෙන් අවුරුදු දහසයට අඩු ළමුන් සඳහා නීතිමය ආරක්ෂාව අහිමි වන අතර එමඟින් ඔවුන් සූරාකෑමට ලක්වීමට තුඩු දිය හැකි බව යි. ඔවුන් තවදුරටත් තකර් කළේ පාසල්වල ක්‍රියාත්මක කරන LGBT වැඩසටහන්වලට නිරාවරණය වීම මඟින් ළමයින් සංක්‍රාන්ති ලිංගික අනන්‍යතා ලබා ගැනීම සඳහා බලපෑම් කළ හැකි බවත්, මෙම කොටස් සංශෝධනය කිරීමෙන් බාලවයස්කරුවන් සහ වැඩිහිටියන් අතර ලිංගික ක්‍රියාකාරකම් නීත්‍යානුකූලව අවසර දිය හැකි බවත් ය.

- **අධිකරණයේ ප්‍රතිචාරය:** මෙම හේතූන් නීත්‍යානුකූලව පදනම් විරහිත බව අධිකරණය විසින් නිගමය කරන ලදී. පවතින නීති, විශේෂයෙන් දණ්ඩ නීති සංග්‍රහයේ 365B වගන්තිය හරහා දැනටමත්, කැමැත්ත නොතකා, වයස අවුරුදු දහසයට අඩු අයට එදිරිව සිදු කරන 'බරපතල ලිංගික අපයෝජන' දැඩි දඬුවම් සහිත අපරාධයක් බවට පත් කරයි. මීට අමතරව, 345 වගන්තිය හරහා ලිංගික හිරිහැරවලට එරෙහි ව දඬුවම් ක්‍රියාත්මක කරන අතර, ළමයින් සූරාකෑමෙන් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා පුළුල් නීතිමය රාමුවක් සපයයි. එබැවින් මෙම පනත් කෙටුම්පත සම්මත වීම හරහා දරුවන්ට ඇති නීතිමය ආරක්ෂාවක් අහිමි වන බවට ප්‍රකාශ කිරීමට කිසිදු සාක්ෂියක් නොතිබුණි.

2වන තකර්ය - නීතියේ ආධිපත්‍යය ලිහිල් කිරීම

- **පෙත්සම්කරුවන්ගේ තකර්ය**: ඔවුන් කියා සිටියේ සමලිංගික හැසිරීම සාපරාධී වරදක් නොකිරීම මඟින් නීතිමය ආරක්ෂාව දුවර්ල කරන බවත්, නීතියේ ආධිපත්‍යය යටපත් කරන බවත්, එමඟින් පුරවැසියන්ගේ ජීවිතය සහ නිදහස අවදානමට ලක්වන බවත් ය.
- **අධිකරණයේ ප්‍රතිචාරය:** යෝජිත සංශෝධන සහ නීතියේ ආධිපත්‍යයට යම් ප්‍රත්‍යක්ෂ තජර්නයක් අතර කිසිදු සම්බන්ධයක් පෙන්වා දීමට පෙත්සම්කරුවන් අපොහොසත් වූ බව අධිකරණය තීරණය කළේ ය. එබැවින් එම තකර්ය පිළිගත හැකි සාක්ෂිවලින් තහවුරු නොවන බවට නිගමනය කළ අධිකරණය මෙම තකර්ය ප්‍රතික්ෂේප කළේ ය.

3වන තකර්ය 3 - HIV/AIDS ව්‍යාප්තිය වැඩිවීම හරහා මහජන සෞඛ්‍යය සහ ජාතික ආරක්ෂාව දුවර්ල වීම

"365 සහ 365A වගන්ති HIV හෝ AIDS වසංගතයකට බාධාවක් වන බවටත්, එම වගන්ති ඉවත් කළහොත් ශ්‍රී ලංකා ත්‍රිවිධ හමුදාව සහ පොලිසිය HIV හෝ AIDS මගින් විනාශ වන බවටත් වන තකර්ය නිරථර්ක එකක් බව මෙම අධිකරණයේ අදහස වන අතර එම තකර්යට සහාය දැක්වීම සඳහා පෙත්සම්කරුවන් විසින් විද්‍යාත්මකව පිළිගත හැකි සාක්ෂි කිසිවක් ඉදිරිපත් නොකිරීම පුදුමයට කරුණක් නොවේ. (පිටුව 15)

• **පෙත්සම්කරුවන්ගේ තකර්ය:** පෙත්සම්කරුවන් තකර් කළේ HIV සහ AIDS ඇති අයගෙන් බහුතරයකට පිරිමින් හෝ ද්විලිංගික ලිංගික සබඳතාවල ඉතිහාසයක් ඇති බවත් එබැවින් සමලිංගික සබඳතා සාපරාධී වරදක් නොකිරීම මගින් HIV සහ AIDS රෝගීන්ගේ වැඩිවීමට හේතු වන බවත් එය මහජන සෞඛ්‍යයට සහ ජාතික ආරක්ෂාවට අහිතකර ලෙස බලපාන බවත්ය. ඔවුන් යෝජනා කළේ මෙය පුද්ගලයන්ට, පවුල්වලට, ප්‍රජාවන්ට සහ හමුදාව සහ පොලිසිය වැනි ප්‍රධාන ආයතනවලට හානි කරන බව යි.

• **අධිකරණයේ ප්‍රතිචාරය:** අධිකරණය විසින් මෙම තකර්ය ප්‍රතික්ෂේප කළේ ය, (1) සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය විසින් සකස් කරන ලද 'ශ්‍රී ලංකාව සඳහා ජාතික HIV/ලිංගාශ්‍රිත රෝග උපායමාගර්ික සැලැස්ම' සහ UNDP සහ පොදුරාජ්‍ය මණ්ඩලීය ප්‍රමුඛ පුද්ගලයින් කණ්ඩායම විසින් නිකුත් කරන ලද වාතර්ා උපුටා දක්වමින් පෙන්වා දුන්නේ HIV ආසාදනය වන්නේ සමලිංගික පිරිමින්ට පමණක් නොව කාන්තා ලිංගික ශ්‍රමිකයන්, ආපසු රටට එන සංක්‍රමණික සේවකයන් සහ මත්ද්‍රව්‍ය භාවිත කරන හෝ එන්නත් කරන අයටත් එය ආසාදනය වන නිසා මෙම තකර්යට විශ්වසනීය පදනමක් නොමැති බව, (2) සමලිංගික හැසිරීම් සාපරාධී ලෙස සැලකීම අවදානමට ලක් වූවන් කොන් කරන බවත්, එය සෞඛ්‍ය සේවයට ඇති ප්‍රවේශයට තවදුරටත් බාධාවක් වන බවත්, HIV පැතිරීම උග්‍ර කරන බවත්, එමගින් එවැනි ව්‍යාජ තකර් ශක්තිමත් කරන බවත් ඔවුහු අවධාරණය කළහ. (3) අනෙක් අතට සමලිංගිකත්වය සාපරාධීකරණය නොකිරීම හරහා සෞඛ්‍ය සේවා වැඩි දියුණු කිරීම සහ ඉහළ අවදානම් කණ්ඩායම් අතර ආසාදන අනුපාතය අඩු කරනු ඇත.

4වන තකර්ය - සමලිංගිකත්වය බෞද්ධ මූලධමර්වලට පටහැනි වීම

"ඔවුන්ගේ තකර්යේ කිසිදු වටිනාකමක් නැත... සමලිංගික ද විරුද්ධ ලිංගික ද යන්න නොසලකා බෞද්ධ පූජකයෙකු වෙනත් කෙනෙකු සමඟ ලිංගික සම්බන්ධකම් පැවැත්වීම වරදක් [පාරාජිකා] බව ප්‍රකාශ කිරීම හැර කෙනෙකුගේ ලිංගික නැඹුරුව සාපරාධී වරදක් නොවන ලෙස සැලකීම සම්බුද්ධ ශාසනය ආරක්ෂා කර පෝෂණය කිරීමේ රාජ්‍ය වගකීමෙන් බැහැර වන ආකාරය හෝ යෝජිත සංශෝධන තහනම් කරන්නේ කෙසේ ද යන්න හෝ ඊට පටහැනි වන්නේ කෙසේ ද යන්න පෙත්සම්කරුවන් පැහැදිලි කර නැත." (පිටුව 16)

• **පෙත්සම්කරුවන්ගේ තකර්ය:** පෙත්සම්කරුවන් කියා සිටියේ සමලිංගික ක්‍රියාකාරකම් බෞද්ධ මූලධමර්වලට පටහැනි බවත්, එමගින් බුද්ධාගම ආරක්ෂා කිරීමට සහ පෝෂණය කිරීමට රජයට නියෝග කරන ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 9 වැනි වගන්තිය උල්ලංඝණය වන බවත් ය.

• **උසාවියේ ප්‍රතිචාරය:** මෙම තකර්ය යෝග්‍ය නොවන බව අධිකරණයට පෙනී ගියේ ය. බෞද්ධ ස්වාමීන් වහන්සේලාට (භික්ෂූන් වහන්සේලා) සහ මෙහෙණින් වහන්සේලාට (භික්ෂුණීන් වහන්සේලා) ගිහියන්ට අදාළ නොවන වෙන ම චයර්ාධමර් පද්ධතියක් (විනය නීති) ඇති බවට විරුද්ධ නීතිඥවරයාගේ අදහස ඔවුන් සඳහන් කළහ. එපමණක් නොව, බෞද්ධ ග්‍රන්ථ ගිහියන් අතර සමලිංගිකත්වය හෙළා නොදකින බවත්, බුදුදහමේ මූලික ඉගැන්වීම් සෑම පුද්ගලයෙකුට ම සාධාරණ හා සමානව සැලකීම වෙනුවෙන් පෙනී සිටින බවත් ය. එබැවින් සමලිංගික සේවනය සාපරාධී ක්‍රියාවක් කිරීම බුදුදහමේ ආරක්ෂාවට බාධාවක් නොවන බව අධිකරණය ප්‍රකාශ කළේ ය.

• **වැඩි විස්තර සඳහා ඇමුණුම්:** සමලිංගිකත්වයට අදාළ ව ශ්‍රී ලාංකේය සංස්කෘතිය සහ බෞද්ධ මූලධමර් පිළිබඳ වැඩිදුර තොරතුරු ඇමුණුම් 1හි සොයාගත හැකිය.

පනත් කෙටුම්පතේ පදනම

"... යෝජිත සංශෝධනවල පදනම නම්, ලිංගික දිශානතිය කුමක් වුවත්, අපගේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙන් සහතික කර ඇති ඔවුන්ගේ මූලික අයිතිවාසිකම් භුක්ති විඳීමේ හැකියාව සියලු ම පුරවැසියන්ට ලබා දීම යි." (පිටුව 24)

ජනාධිපති නීතිඥ ජයවධර්න මහතා විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද ප්‍රධාන කරුණු

- **අරමුණ**: මෙම පනත් කෙටුම්පතේ අරමුණ වන්නේ ශ්‍රී ලංකාව තුළ සමලිංගිකත්වය සාපරාධී වරදක් නොවන බවට පත් කිරීම, රටේ නීති සමකාලීන සමාජ වටිනාකම් සහ 21 වැනි සියවසේ ප්‍රමිතීන් සමඟ පෙළගැස්වීම යි.

- **ප්‍රධාන විධිවිධාන:** 2(iii) වගන්තිය ප්‍රසිද්ධියේ හෝ පෞද්ගලික ව වැඩිහිටියන් අතර ලිංගික දිශානතිය සහ සම්මුතිවාදී සමලිංගික හැසිරීම් තවදුරටත් සාපරාධී වරදක් නොවිය යුතු බව සඳහන් කරයි.

    - **අරමුණ:** යල් පැන ගිය වික්ටෝරියානු යුගයේ ප්‍රඥප්තිවලින් බැහැරව, ලිංගික දිශානතිය නොසලකා සියලු පුරවැසියන්ට සමානාත්මතාවය, නිදහස සහ අභිමානය සහතික කරමින් ශ්‍රී ලංකාවේ නීති රාමුව නවීකරණය කිරීමට මෙම පනත් කෙටුම්පත උත්සාහ කරයි.

    - **ජාත්‍යන්තර බලපෑම:** ලිංගික අපරාධ පනත හරහා එක්සත් රාජධානිය සමලිංගිකත්වය සාපරාධීකරණයෙන් ඉවත් කිරීමෙන් පසුව, පොදුරාජ්‍ය මණ්ඩලයේ අනෙකුත් සාමාජික රටවලලින් ද එය අනුගමනය කරන ලෙස ඔවුන් ඉල්ලා සිටියේ ය.

ලූවී ගනේෂදාසන් නීතිඥ මහතා සහ හේවාමාන්න නීතිඥ මහතාගේ සහායක තකර්:

- **වත්මන් නෛතික තත්ත්වය:** ශ්‍රී ලංකාව තවමත් වැඩිහිටියන් අතර සම්මුතිවාදී සමලිංගික සබඳතා සාපරාධී ලෙස සලකන රටවල් කිහිපයෙන් එකක් වන අතර එසේ කරන ආසියාවේ එක ම බහුතර මුස්ලිම් නොවන රට වේ.

- **ජනගහන බලපෑම**: ශ්‍රී ලංකාවේ ජනගහනයෙන් ආසන්න වශයෙන් 12%ක් සමලිංගික ප්‍රජාවට අයත් වන අතර, ඔවුන් 365A වගන්තිය යටතේ නඩු පැවරීමට බියෙන් ජීවත් වෙති. මෙම භීතිය ඔවුන්ගේ දෛනික යහපැවැත්මට අහිතකර ලෙස බලපාන අතර ලිංගික දිශානතිය මත පදනම් වූ එවැනි වෙනස්කම් කිරීම් පිළිබඳ ඕනෑ ම හෙළිදරව්වක් නඩු පැවරීමට හේතු විය හැකි බැවින් වෙනස් කොට සැලකීම සඳහා නීතිමය පිළියම් සෙවීමෙන් ඔවුන් අධෛර්යමත් කරයි.

- **පනත් කෙටුම්පතේ අරමුණ**: ලිංගික දිශානතිය හා ඒ හා සම්බන්ධ බිය සහ අපකීර්තිය තුරන් කිරීම, එමගින් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙන් සහතික කර ඇති මූලික අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීම සහ වැඩිදියුණු කිරීම මෙම පනත් කෙටුම්පත අපේක්ෂා කරයි.

- **අධිකරණ යොමුව:** මෙම අධිකරණ නිගමනය සනත් විමලසිරි එදිරි ව නීතිපති නඩුව උපුටා දක්වයි, 365A වගන්තියේ යල් පැන ගිය ස්වභාවය ඉස්මතු කරමින් සහ ලිංගික දිශානතිය මත පදනම්ව වෙනස් කොට සැලකීමකින් තොරව සියලු ම පුරවැසියන්ට ඔවුන්ගේ ව්‍යවස්ථාපිත අයිතිවාසිකම් සම්පූර්ණයෙන් සාක්ෂාත් කර ගත හැකි බව සහතික කිරීම සඳහා ප්‍රතිසංස්කරණයක අවශ්‍යතාවය අවධාරනය කරයි.

<u>පනත් කෙටුම්පතට පක්ෂව ඉදිරිපත් කර ඇති (සමහර) තකර්</u>
<u>(2 වන වගඋත්තරකරු සහ 2 වන වගඋත්තරකරුට සහය දුන් මැදිහත්කාර පෙත්සම්කරුවන්)</u>

1වන තකර්ය - මානව ගරුත්වය

"අපගේ අදහස වන්නේ වැඩිහිටියන්ගේ ලිංගික දිශානතිය නොතකා කැමැත්තෙන් වැඩිහිටියන් අතර සිදුවන ලිංගික ක්‍රියාකාරකම් සාපරාධී වරදක් නොකිරීම මානව ගරුත්වය තවදුරටත් ඉහළ නැංවීමක් පමණක් වන අතර එය ව්‍යවස්ථාපිත නීති පොතේ පවත්වාගෙන යා යුතු වරදක් ලෙස සැලකිය නොහැකි බව යි." (පිටුව 31)

මෙම අධිකරණ නිණර්ය මගින් විවිධ ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් රාමු වල ස්ථාවරයන් මෙන් ම ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව සහ මෙම කරුණ සම්බන්ධයෙන් අධිකරණ මතයන් ද ඉස්මතු කරයි.

ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් රාමු

- **මානව හිමිකම් පිළිබඳ විශ්ව ප්‍රකාශනය** (UDHR): 1948 දී සම්මත කරන ලද එය නිදහස, යුක්තිය සහ සාමයේ පදනම ලෙස මානව ගරුත්වය ගැන අවධාරණය කරයි. ශ්‍රී ලංකාව එයට අත්සන් කර ඇති රටක් ලෙස මෙම මූලධමර්වලට බැඳී සිටී. UDHR හි පූවර්කාව සියලු මිනිසුන්ගේ ආවේනික ගෞරවය සහ සමාන අයිතිවාසිකම් ප්‍රකාශ කරන අතර, 1 වන වගන්තියේ සඳහන් වන්නේ "සියලු මනුෂ්‍යයන් නිදහස් හා ගෞරවයෙන් හා අයිතිවාසිකම්වලින් එකිනෙකාට සමානව උපත ලබා ඇති" බව යි.

- **යුරෝපා සංගමය**: යුරෝපා සංගමයේ මූලික අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ ප්‍රඥප්තිය, 1 වැනි වගන්තිය, මානව ගරුත්වය කඩ කළ නොහැකි ලෙස හා එයට ගරු කළ යුතු සහ ආරක්ෂා කළ යුතු බව ප්‍රකාශ කරයි.

මෙම ජාත්‍යන්තර රාමු මානව ගරුත්වයේ විශ්වීය සහ මූලික ස්වභාවය ඉස්මතු කරයි.

ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය සහතික සහ ඊට සහාය දක්වන අධිකරණ නීන්දු:

"....සියලු මූලික අයිතිවාසිකම් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ පදනම මානව ගරුත්වය යි. අපගේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මානව ගරුත්වය පිළිගන්නා බවත් එය තහවුරු කරන බවත් ස්වස්තියෙන් පෙන්නුම් කරයි. ඉහත විග්‍රහයේ වැදගත්කම වන්නේ සදාචාරය ආරක්‍ෂා කිරීම සඳහා වැරදි අපරාධයක් බවට පත්කිරීමේ දී පුද්ගලයෙකුගේ මානව ගරුත්වයට බාධාවක් වුවහොත් නීතිය දැඩි බරකට මුහුණ දෙන බව යි. එවැනි නීතියක් පවත්වාගෙන යා යුතු බවත් එය අවලංගු කළ නොහැකි බවත් තකර් කිරීම අපහසු වනු ඇත. ඔවුන්ගේ ලිංගික දිශානතිය නොසලකා කැමැත්ත ඇතිව වැඩිහිටියන් අතර සිදුවන ලිංගික ක්‍රියාකාරකම් අපරාධමය වරදක් නොකිරීම මානව ගරුත්වය තවදුරටත් ඉහළ නැංවීමක් පමණක් බව අපගේ අදහස යි." (පිටුව 31)

• **ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව:** ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 'ස්වස්ති' (පෙරවදනට සමාන) අනුව, ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව නිදහස, සමානාත්මතාවය, යුක්තිය සහ මූලික මානව හිමිකම් සහතික කරයි, ඒ සියල්ල මානව ගරුත්වය හා සබැඳේ.

• **ශ්‍රී ලාංකීය අධිකරණ අදහස්:** එපමණක් නොව, මානව ගරුත්වය ආරක්ෂා කිරීම සඳහා සමානාත්මතාවය සහ වෙනස්කම් සිදු නොකිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ යන මූලධමර්ය ශක්තිමත් කරන අධිකරණ මත කිහිපයක් මෙම තීරණය උපුටා දක්වයි.

- <u>කිරහන්දි යෙෂින් නන්දුජ ද සිල්වා සහ තවත් එදිරිව සුමිත් පරාක්‍රමවංශ සහ තවත් අය:</u> සමානාත්මතාවයේ අයිතිය මානව ගරුත්වයට ආවේනික බව ජනාධිපති නීතිඥ ප්‍රියන්ත ජයවර්ධන මහතා අවධාරණය කළේය.

- <u>කනපතිපිල්ලේ එදිරිව ශ්‍රී ලංකා ගුවන්විදුලි සංස්ථාව සහ වෙනත් අය:</u> අසාධාරණය සහ අත්තනෝමතිකත්වය වැළැක්වීම සඳහා සියලු පුද්ගලයන්ගේ තත්ත්වය සහ ගෞරවය ආරක්ෂා කිරීම අත්‍යවශ්‍ය බව විනිසුරු ශිරාණි බණ්ඩාරනායක සඳහන් කළා ය.

- <u>අජිත් සී.එස්. පෙරේරා එදිරිව දයා ගමගේ සහ තවත් අය:</u> ජනාධිපති නීතිඥ ප්‍රසන්න ජයවර්ධන, මූලික අයිතිවාසිකම් පැන නගින හරය ලෙස මානව ගරුත්වය පිළිබඳ විස්තර කළේ ය.

- <u>කඳවලගේ දොන් සමන්ත පෙරේරා එදිරිව හෙට්ටිපොල පොලිස් ස්ථානය භාර නිලධාරී සහ වෙනත් අය:</u> ජනාධිපති නීතිඥ තුරෙයිරාජා, මානව ගරුත්වය මූලික අයිතිවාසිකම් තීරණවලට මඟ පෙන්වන සම්මත වටිනාකමක් බව අවධාරණය කළේ ය.

ජාත්‍යන්තර අධිකරණ මත:

"ගරුත්වයේ හරය මෙය වන අතර, කිසිදු බාධාවකින් තොරව, අනෙකාගේ කැමැත්ත ඇතිව පුද්ගලයෙකුට තමාට අවශ්‍ය පරිදි හැසිරීමට සහ හැසිරීමට ඉඩ දීම සහ ඔහුට/ඇයට තමාගේ අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමට ඉඩ දීම අපගේ ව්‍යවස්ථාපිත යුතුකම බව අපි කියමු." - නව්ටේජ් සිං ජොහාර් නඩු තීන්දුවෙහි අගවිනිසුරු දීපක් මිස්රා (පිටුව 28)

- <u>නව්ටේජ් සිං ජොහාර්</u>: අගවිනිසුරු දීපක් මිස්රා අවධාරණය කළේ සම්පූර්ණ ජීවිතයක් සඳහා මානව ගරුත්වය අත්‍යවශ්‍ය වන අතර අභිමානයෙන් තොරව පුද්ගලයෙකුගේ පැවැත්මට හරයක් නොමැති බව යි. අභිමානය යනු අනන්‍යතාවය සහ තේරීම ඇතුළත් වන අතර, ජීව විද්‍යාත්මක හෝ තේරීම මගින් පුද්ගලික ප්‍රකාශනයට ඇති ඕනෑ ම නෛතික බාධාවක් ස්වභාවික සහ ව්‍යවස්ථාපිත අයිතීන් උල්ලංඝනය කරයි. එබැවින් අධිකරණයේ ව්‍යවස්ථානුකූල වගකීම වන්නේ එවැනි බාධා ඉවත් කර, පුද්ගලයන්ට නිදහසේ අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමට සහ බියෙන් තොරව සම්මුති සබඳතාවල යෙදීම සහතික කිරීම යි.

- <u>සමලිංගික සමානාත්මතාවය සඳහා වූ ජාතික සන්ධානය</u>: ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය සාපරාධීකරණය කිරීම, තත්වයන් නොසලකා සමලිංගික පිරිමින් අපරාධකරුවන් ලෙස අපකීර්තියට පත් කරන බව අධිකරණය සඳහන් කළේ ය. මෙම සාපරාධීකරණය සංකේතාත්මක අපකීර්තියෙන් ඔබ්බට සැබෑ හානියක් ඇති කරයි, සමලිංගික පිරිමින් සම්මුතිවාදී ලිංගික හැසිරීම්වල නියැලීම සඳහා අත්අඩංගුවට ගෙන නඩු පැවරීමට හෙළිදරව් කරයි, එමගින් අනාරක්ෂිතභාවය සහ අවදානම දිගට ම පවතී. එවැනි නීති සමලිංගික පිරිමින් පහත් කොට අවප්‍රමාණය කරන අතර, ඔවුන්ගේ අභිමානය පැහැදිලිව ම තර්ජනයකට කිරීම සහ ව්‍යවස්ථාපිත ආරක්ෂාව උල්ලංඝනය කිරීමකි.

අධිකරණයේ නිගමනය:

- **ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය අභියෝග**: වැඩිහිටියන් අතර කැමැත්තෙන් සිදුවන ලිංගික ක්‍රියාකාරකම් සාපරාධීකරණය කිරීම වැනි මානව ගරුත්වයට බාධා කරන නීති සැලකිය යුතු ව්‍යවස්ථාමය අභියෝගවලට මුහුණ දෙයි. ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව ජාත්‍යන්තර නෛතික මූලධර්ම සමඟ මානව ගරුත්වය ආරක්ෂා කිරීම සඳහා එවැනි ක්‍රියාකාරකම් සාපරාධී අපරාධයක් නොකිරීම පිණිස අනුබල දෙයි.

- **අධිකරණයේ ස්ථාවරය:** වැඩිහිටියන් අතර කැමැත්තෙන් සිදුවන සමලිංගික ක්‍රියා අපරාධයක් ලෙස සලකන 365 සහ 365A වගන්ති පවත්වාගෙන යාම මානව ගරුත්වයේ මූලික ගුණාංගයට පටහැනි බව අධිකරණය නිගමනය කළේ ය. මෙම ස්ථාවරය පුළුල් මානව හිමිකම් රාමු සහ අභිමානය උල්ලංඝනය කරන නීති ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය පරීක්ෂාව යටතේ පවත්වා ගත නොහැකි බව පිළිගැනීම මගින් ශක්තිමත් කෙරේ.

2වන තකර්ය - ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 12(1) වගන්තිය යටතේ සමානාත්මතාවය

"... පැරණි වික්ටෝරියානු යුගයේ සදාචාරාත්මක අවශ්‍යතා මත පදනම් ව අපරාධයක් බවට පත් කෙරූ, වැඩිහිටියන් අතර කැමැත්තෙන් සිදුවන ලිංගික ස්වරූපයේ ක්‍රියාවන් අපරාධකරණය කිරීමෙන් ඉවත් කිරීම, 12(1) ව්‍යවස්ථාවට අනුකූල වන අතර ම එමඟින් මනුෂ්‍යත්වයේ ගෞරවය ද ආරක්ෂා කරනු ඇත." (පිටුව 36)

ව්‍යවස්ථාමය විධිවිධාන:

- 12(1) වගන්තිය: "සියලු ම පුද්ගලයන් නීතිය ඉදිරියේ සමාන වන අතර නීතියේ සමාන ආරක්ෂාවට හිමිකම් ඇති" බව සහතික කරයි. අත්තනෝමතික බාධා ඉවත් කිරීම සහ අත්තනෝමතික වෙනස්කම් මත පදනම්ව වෙනස් කොට සැලකීමට හෝ අසාධාරණ ලෙස සැලකීමට කිසිදු පුද්ගලයෙකුට මුහුණ නොදීම සහතික කිරීම මගින් මානව ගරුත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීම මෙහි අරමුණ යි.

සමානාත්මතාවය සහ ලිංගික දිශානතිය:

සමානාත්මතාවය සහ ලිංගික දිශානතිය සම්බන්ධයෙන් විදේශීය විනිශ්චයන් ගණනාවක් අධිකරණය විසින් සලකා බලන ලදී:

- *ලෝරන්ස් එදිරිව ටෙක්සාස්* (එක්සත් ජනපද ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය): මෙම නඩුව සමානාත්මතාවය සහ ලිංගික දිශානතිය පිළිබඳ ප්‍රශ්නය ආමන්ත්‍රණය කරමින් නිදහසේ සහතිකය මගින් ආරක්ෂා කරන ලද හැසිරීමට ගරු කිරීම හා සැලකීමේ සමානාත්මතාවය සම්බන්ධ කරයි. රාජ්‍ය නීතිය මගින් සමලිංගික හැසිරීම අපරාධයක් බවට පත් කළ විට, එය සමලිංගික පුද්ගලයන් පොදු සහ පෞද්ගලික ක්ෂේත්‍රවල වෙනස්කම්වලට ලක් කිරීමට කෙරෙන ආරාධනයකි.

- *නව්ටේජ් සිං ජොහාර්* (ඉන්දියානු ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය): වැඩිහිටියන් අතර සමලිංගික හැසිරීම අපරාධයක් ලෙස සැලකූ ඉන්දීය දණ්ඩ නීති සංග්‍රහයේ 377 වගන්තිය, LGBT ප්‍රජාවට වෙනස් කොට සැලකීම නිසා, ඉන්දීය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 14 වැනි වගන්තිය යටතේ නීතිය යටතේ සමාන ආරක්ෂාවට ඇති ඔවුන්ගේ අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය කරමින් ව්‍යවස්ථා විරෝධී බව තහවුරු විය.

- *Bostock v Clayton County* (එක්සත් ජනපද ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය): ලිංගිකත්වය මත පදනම් වූ රැකියා තුළ දී වෙනස්කම් කිරීම තහනම් කරන සිවිල් අයිතිවාසිකම් පනතේ VII මාතෘකාව ලිංගික දිශානතියට අදාළ වන බව තීන්දු කළේ ය.

ශ්‍රී ලංකා සන්දභර්ය:

- **අපරාධකරණය ඉවත් කිරීම සඳහා පෙනී සිටීම:** නැසීගිය ආචාර්ය නීලන් තිරුචෙල්වම් 1995 දී 365A වගන්තිය සංශෝධනය කිරීම පිළිබඳ පාලර්මේන්තු විවාදයක දී වැඩිහිටියන් අතර කැමැත්තෙන් සිදුවන

සමලිංගික ක්‍රියා සාපරාධී නොවන බව පවසා ඒ වෙනුවෙන් පෙනී සිටියේ ය. දශක ගණනාවක් තිස්සේ ශ්‍රී ලංකාව තුළ එවැනි උද්දේශනයක් පැවති බව මෙයින් ඉස්මතු වේ.

- **අධිකරණ තීන්දු:** පුද්ගලයන් හෝ දේවල ඕනෑ ම වගරීකරණයක් කණ්ඩායමේ සිටින අය ඉන් පිටත සිටින අයගෙන් වෙන් කරන පැහැදිලි සහ තාකරීක වෙනස්කම් මත පදනම් විය යුතු බවට නැවත නැවතත් තීන්දු කර ඇති බව අධිකරණය ප්‍රකාශ කළේ ය. මෙම වෙනස්කම් වගරීකරණය මගින් සාක්ෂාත් කර ගැනීමට අදහස් කරන අරමුණු සඳහා සාධාරණ සම්බන්ධතාවයක් ද තිබිය යුතු ය. එබැවින්, වැඩිහිටියන් අතර කැමැත්තෙන් සිදුවන පෞද්ගලික ක්‍රියාවන් පිළිබඳ සදාචාරාත්මක විනිශ්චයන් මත පදනම්ව වෙනස් කොට සැලකීම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 12(1) වගන්තිය උල්ලංඝණය කරන අතර, එයට පැහැදිලි සහ තාකරීක වෙනස්කම් නොමැති අතර, සියලු මූලික අයිතිවාසිකම් සඳහා කේන්ද්‍රීය සාධකය වන මානව ගරුත්වයට හානි කරයි.

අධිකරණයේ නිගමනය:

> *"උගත් නීතිඥවරයාගේ ඉදිරිපත් කිරීම් හොඳින් සලකා බැලීමෙන්, අතීතයේ වික්ටෝරියානු යුගයක සදාචාරාත්මක අවශ්‍යතා මත පදනම් වූ අපරාධයක් වන, වැඩිහිටියන් අතර ලිංගික ක්‍රියා අපරාධකරණය කිරීමෙන් ඉවත් කිරීම 12 (1) වැනි වගන්තියට අනුකූල වන බව සහ මනුෂ්‍යත්වයේ ගෞරවය රකිනු ඇති අපගේ අදහස යි." (36 පිටුව)*

- **12(1) වගන්තිය සමඟ ඇති සම්බන්ධය**: වැඩිහිටියන් අතර කැමැත්තෙන් සිදුවන සමලිංගික ක්‍රියා අපරාධයක් බවට පත් කරන යල් පැන ගිය වික්ටෝරියානු යුගයේ නීති ඉවත් කිරීම 12(1) වගන්තියට අනුකූල වන අතර මානව ගරුත්වය තහවුරු කරන බව අධිකරණය නිගමනය කළේ ය. මෙම ක්‍රියාවන් සාපරාධී නොවන බවට පත් කිරීම හරහා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ දක්වා ඇති සමානාත්මතාවය සහ මානව ගරුත්වය පිළිබඳ මූලධර්මවලට අනුකූල වන බව අධිකරණය ප්‍රකාශ කළේ ය.

3වන තකර්ය - පුද්ගලයාගේ පෞද්ගලිකත්වය

"ලිංගික දිශානතිය LGBT පුද්ගලයන්ගේ අනන්‍යතාවයේ සහජ කොටසකි. පුද්ගලයෙකුගේ ලිංගික දිශානතිය පෞද්ගලිකත්වයේ අත්‍යවශ්‍ය ගුණාංගයකි." (38 පිටුව)

පෞද්ගලිකත්වය සඳහා ඇති මූලික අයිතිය:

පුද්ගල පෞද්ගලිකත්වය සඳහා ඇති අයිතිය පිළිබඳ දේශීය සහ ජාත්‍යන්තර යන දෙවගර්යේ ම අධිකරණ මත මෙම අධිකරණ නිණර්ය අවධාරණය කරයි:

ශ්‍රී ලංකාවේ අධිකරණයේ දෘෂ්ටිකෝණය:

- <u>*රත්නතුංග එදිරිව රාජ්‍යය*</u>: අභියාචනාධිකරණය පුද්ගලිකත්වය මානව ගරුත්වය සහ පුද්ගල ඒකාග්‍රතාවයට ආවේණික වූවක් ලෙස පිළිගෙන, ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ මූලික මානව හිමිකම් සහතික කිරීම්වලට එය ඇතුළත් කර ඇති බව හඟවයි. පෞද්ගලිකත්වය ආක්‍රමණය කිරීම, පුද්ගලයන්ට ගෞරවාන්විතව සමාජයේ රැඳී සිටීමට ඇති අයිතිය ප්‍රතික්ෂේප කරමින් අඛණ්ඩතාව සහ අභිමානයට පහර දීමක් ලෙස සැලකේ.

ජාත්‍යන්තර අධිකරණයේ දෘෂ්ටිකෝණය:

• **දකුණු අප්‍රිකානු ව්‍යවස්ථා අධිකරණය**:

- *සමලිංගික සමානාත්මතාවය සඳහා වූ ජාතික සන්ධානය*: පුද්ගලික සම්පත්වය සහ ස්වාධිපත්‍යය ආවරණය වන පරිදි පිළිගත් පෞද්ගලිකත්වය, බාහිර මැදිහත්වීම්වලින් තොරව සබඳතා පෝෂණය කිරීමට පුද්ගලයන්ට ඉඩ සලසයි. වැඩිහිටියන් අතර සම්මුති ලිංගික හැසිරීම් නියාමනය කිරීමේ නීති මෙම සමීප ක්ෂේත්‍රය අනිසි ලෙස තර්ජනයට ලක් කරයි, පෞද්ගලිකත්වය සහ ගෞරවය උල්ලංඝනය කරයි. වෙනස් කොට සැලකීමේ නීති හේතුවෙන් පුද්ගලිකත්වය ආක්‍රමණය කිරීමේ හයානක ස්වභාවය විනිසුරු ඇකමර්න් අවධාරණය කළේ ය. විනිසුරු සැක්ස් ප්‍රකාශ කළේ සමානාත්මතාවය සහ පෞද්ගලිකත්වය එකිනෙක බැඳී ඇති අතර ලිංගික විරෝධී නීති ඒ දෙක ම උල්ලංඝනය කරන බවයි.

• **ඉන්දීය ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය:**

- *නව්ටේජ් සිං ජොහාර්*: ඉන්දු මල්හෝත්‍රා විනිසුරුවරිය ප්‍රකාශ කළේ, ඉන්දීය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 21 වැනි වගන්තිය යටතේ පෞද්ගලිකත්වය ජීවිතයේ සහ පුද්ගලික නිදහසේ ආවේණික කොටසක් වන බවයි. ලිංගික දිශානතිය මූලික අයිතිවාසිකම් මගින් ආරක්ෂා කරන ලද පෞද්ගලිකත්වයේ අත්‍යවශ්‍ය ගුණාංගයකි. පෞද්ගලිකත්වයට ඇති තීරණාත්මක ස්වාධීනත්වය සහ රාජ්‍ය මැදිහත්වීමකින් තොරව මූලික පුද්ගලික තේරීම් කිරීමට ඇති අයිතිය ඇතුළත් වේ.

- *විනිසුරු කේ. පුට්ටස්වාමි (විශ්‍රාමික) එදිරිව ඉන්දියාවේ රජය*: චන්ද්‍රචඩ් විනිසුරුවරයා, පුද්ගලිකත්වය මානව ගරුත්වයට අත්‍යවශ්‍ය බවත් ජීවිතය සහ නිදහස ආරක්ෂා කිරීම සඳහා අත්‍යවශ්‍ය බවත් අවධාරණය කළේ ය.

• **මානව හිමිකම් පිළිබඳ යුරෝපීය අධිකරණය:**

- *ඒ.ඩී.ටී. එදිරිව එක්සත් රාජධානිය*: වැඩිහිටියන් අතර පෞද්ගලිකව කැමැත්තෙන් සිදුවන සමලිංගික ක්‍රියා අපරාධයක් බවට පත් කරන නීති ප්‍රමාණවත් සාධාරණීකරණයකින් තොරව පුද්ගලයෙකුගේ පෞද්ගලික ජීවිතයට අඛණ්ඩව බලපාන බව සොයා ගන්නා ලදී. වැඩිහිටියන් අතර කැමැත්තෙන් පුද්ගලිකව සිදුවන ක්‍රියාවන් අපරාධයක් බවට කිරීම අවශ්‍ය නොවේ.

• **එක්සත් ජනපද ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය:**

- *ලෝරන්ස් එදිරිව ටෙක්සාස්:* වැඩිහිටියන්ට රාජ්‍ය මැදිහත්වීමකින් තොරව පුද්ගලිකව කැමැත්තෙන් ලිංගික ක්‍රියාකාරකම්වල නියැලීමට අයිතියක් ඇති බව තහවුරු විය. පුද්ගලිකව සහ එකඟතාවයෙන් සිදුකරනු ලබන එවැනි සබඳතා, ගෞරවයට සහ පෞද්ගලිකත්වයට ඇති අයිතිය අවධාරනය කරමින් අපරාධකරණයෙන් ගෞරවය සහ ආරක්ෂාව ලැබිය යුතු ය.

අධිකරණයේ නිගමනය:

"පෞද්ගලිකත්වයට ඇති අයිතිය ගෞරවාන්විතව ජීවත්වීමේ අයිතියේ පැතිකඩක් වන හෙයින්, වැඩිහිටියන්ගේ කැමැත්ත ඇතිව පුද්ගලිකව සිදුකරන සමලිංගික ක්‍රියාකාරකම් අපරාධයක් බවට පත් කිරීමට ව්‍යවස්ථාපිත බැඳීමක් ඇති බවට නිගමනය කිරීමට මෙම අධිකරණයට කිසිදු පදනමක් නැත. එනම් එය නෛසගරීකව පෞද්ගලික ව සිදුවන කාරණයක් වන බැවිනි. එවැනි ක්‍රියාකාරකම් සාපරාධී ක්‍රියාවක් නොවන බවට පත් කිරීමට පාලරීමේන්තුවට අවශ්‍ය නම් එයට මේ අධිකරණයට බාධා කළ නොහැක." (පිටුව 40)

- **පෞද්ගලිකත්වය සහ අභිමානය සඳහා ඇති අයිතිය:** පෞද්ගලිකත්වය සඳහා ඇති අයිතිය අභිමානයෙන් යුතුව ජීවත්වීමේ අයිතියේ කොටසක් බව අධිකරණය නැවත අවධාරණය කළේ ය. එබැවින් ශ්‍රී ලංකාවේ වැඩිහිටියන්ගේ කැමැත්තෙන් පුද්ගලිකව සිදුකරන සමලිංගික ක්‍රියාකාරකම් අපරාධයක් බවට පත් කිරීමට ව්‍යවස්ථාපිත පදනමක් නොමැත.

- **ව්‍යවස්ථාදායකයේ අධිකාරිය:** එවැනි ක්‍රියාකාරකම් සාපරාධී ක්‍රියාවක් නොවන බවට පත් කිරීමට පාලරීමේන්තුව තෝරා ගන්නේ නම්, අධිකරණයට එම තීරණයට බාධා කළ නොහැකි බව අධිකරණය ප්‍රකාශ කළේ ය. මෙම කාරණා සහජයෙන්ම පුද්ගලික සහ රහස්‍ය ඒවා වන අතර, පුද්ගලයන්ගේ පෞද්ගලිකත්වයට ගරු කිරීම ඔවුන්ගේ අභිමානය සහ මූලික මානව හිමිකම් සහතික කරයි.

<u>**ව්‍යවස්ථාදායක ප්‍රතිපත්තිය**</u>

ලිංගික දිශානතිය සාපරාධී ලෙස සලකන නීති සංශෝධනය කිරීමේ අභිප්‍රාය සලකා බලා 365A වගන්තිය සම්පූර්ණයෙන්ම ඉවත් කිරීම හෝ පෞද්ගලික යන වචනය පමණක් මකා දැමීම ප්‍රමාණවත් ද යන්න පිළිබඳ ව අධිකරණය ජනාධිපති නීතිඥ ජයවධර්න මහතාගගේ අදහස් විමසා සිටියේය. ඒ පිළිබඳ ව නීතිඥවරයාගේ ප්‍රතිචාර පහත පරිදි විය:

- ජනාධිපති නීතිඥ ජයවධර්න මහතා ප්‍රතිචාර දැක්වූයේ මෙම තීරණය පාලරීමේන්තුව සඳහා වන අතර, 'ඕනෑම අශෝභන ක්‍රියාවක්' පිළිබඳ පැහැදිලි අර්ථ දැක්වීමකින් තොරව, 365A වගන්තිය නොපැහැදිලි, පුළුල් සහ පුද්ගලානුබද්ධ වන අතර එය අත්තනෝමතික ලෙස බලාත්මක කිරීමට සහ 12 (1) වගන්තිය උල්ලංඝනය කිරීමට හේතු විය හැකි බව යි.

- හේවාමාන්න මහතා ලිංගික දිශානතිය හේතුවෙන් තම පවුලේ අය අතින් මෙන්ම නීතිය ක්‍රියාත්මක කරන බලධාරීන් අතින් හිරිහැර හා අවමන් සහගත සැලකිලි පෙන්නුම් කරමින් පුද්ගලයන් තිදෙනෙකුගෙන් දිවුරුම් ප්‍රකාශ ඉදිරිපත් කරමින් මෙම ප්‍රතිපාදනයේ අත්තනෝමතික ස්වභාවය පැහැදිලි කළේ ය.

- අතිරේක සොලිසිටර් ජනරාල්වරයා සඳහන් කළේ, 365A වගන්තිය නොමැතිව වුව ද ලිංගික දිශානතිය අපරාධකරණය නොකොට අයාළේ යෑමේ ආඥාපනතේ 7(1)(ආ) වගන්තිය (පොදු අවකාශයන්හි අශෝභන ක්‍රියා) සහ දණ්ඩ නීති සංග්‍රහයේ (මහජන කරදර) 261 වැනි වගන්තිය වැනි වෙනත් නීති යටතේ මහජන අශෝභනත්වය පිළිබඳ කටයුතු කළ හැකි බව යි.

අධිකරණයේ වැඩිදුර සාකච්ඡා:

- එවැනිම නීතියකින් 'පුද්ගලික' යන්න පමණක් මකා දැමීමට අවසර දුන් <u>*Letsweletse Motshidiemang එදිරිව නීතිපති*</u> නඩුවේ Botswana මහාධිකරණයේ තීන්දුව සඳහන් කරමින් අධිකරණය, වැඩිහිටියන් අතර පුද්ගලික ව කැමැත්තෙන් සිදුවන ක්‍රියාවන් මහජන විනීතභාවයට හෝ සදාචාරයට හානියක් නොවන බැවින් නීත්‍යානුකූලව නියාමනය නොකළ යුතු බව අවධාරණය කළේ ය. වැඩිහිටියන් අතර පුද්ගලික ව කැමැත්තෙන් සම්මුතිවාදී හැසිරීම් නියාමනය කිරීම පුද්ගලිකත්වය සහ නිදහස සඳහා වන ව්‍යවස්ථාපිත අයිතීන් උල්ලංඝනය කරන බව තහවුරු කරමින්, ලිංගික දිශානතිය අපරාධ කරන නීති අවලංගු කිරීමේ ව්‍යවස්ථාදායක අභිප්‍රායට මෙය සහාය දක්වයි.

- ව්‍යවස්ථාදායක අරමුණ මහජන හිරිහැර හෝ නීති විරෝධී ක්‍රියාවන් අනුමත කිරීම නොව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 27 සහ 75 වගන්ති මගින් මඟ පෙන්වනු ලබන පාලරීමේන්තුවේ ප්‍රතිපත්ති සහ බලය තුළ පවතින පෞද්ගලිකත්වයේ සහ පුද්ගලික නිදහසේ මූලධමර් පිළිබිඹු කරන බව සහතික කිරීම බව අධිකරණය නැවත අවධාරණය කළේ ය.

<u>නිගමනය සහ අධිකරණයේ තීරණය</u>

සාරාංශයක් ලෙස, ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය ඔවුන්ගේ 2023 දණ්ඩ නීති සංග්‍රහ සංශෝධන පනත් කෙටුම්පත පිළිබඳ තීරණයේ නිගමනය කළේ මෙම පනත් කෙටුම්පත නීතිය ඉදිරියේ සමානාත්මතාවය සහ ලිංගික දිශානතිය නොසලකා සැමට සමාන ආරක්ෂාවක් සහතික කරන බව, මූලික අයිතිවාසිකම් වැඩි දියුණු කිරීම සහ පුද්ගලයන්ට අභිමානයෙන් ජීවත් වීමට ඉඩ සලසන බව යි. උසාවිය පෙත්සම්කරුවන්ගේ තකර් පදනම් විරහිත ලෙස ප්‍රතික්ෂේප කළ අතර, වැඩිහිටියන් අතර කැමැත්තෙන් සිදුවන පෞද්ගලික ක්‍රියා සාපරාධී ලෙස සලකන 365 සහ 365A වගන්ති අවලංගු කිරීම ව්‍යවස්ථා විරෝධී බව හෝ පනත් කෙටුම්පතේ යම් කොටසක් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට පටහැනි බව ඔප්පු කිරීමට ඔවුන් අපොහොසත් විය.

> *"පනත් කෙටුම්පතේ විධිවිධාන මගින් සියලු ම පුද්ගලයින් නීතිය ඉදිරියේ සමාන වන බවත්, ඔවුන්ගේ ලිංගික දිශානතිය නොසලකා නීතියේ සමාන ආරක්ෂාවට හිමිකම් ඇති බවත් සහතික කරනු ඇති අතර, පනත් කෙටුම්පත ඇත්ත වශයෙන්ම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව යටතේ ඔවුන්ට සහතික කර ඇති මූලික අයිතිවාසිකම් වැඩි දියුණු කරනු ඇති අතර, ඒ හරහා ඔවුන්ට සමාජයේ ගෞරවයෙන් ජීවත් වීමට අවස්ථාව සැලසේ. පෙත්සම්කරුවන්ගේ ඉදිරිපත් කිරීම් සත්‍ය වශයෙන්ම මනඃකල්පිත උපකල්පන වන අතර එහි කිසිදු පදනමක් නොමැති බව අපගේ අදහසයි. (පිටුව 42)*

ඒ අනුව අවසාන තීරණය වන්නේ:

> *"සමස්තයක් ලෙස පනත් කෙටුම්පත හෝ එහි යම් විධිවිධානයක් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට පටහැනි නොවන බව අපගේ අදහස යි." (පිටුව 43)*

SKPA·2

මෙම සාරාංශය කාන්තාව සහ මාධ්‍ය සාමූහිකය (ශ්‍රී ලංකාව) විසින් ආසියාවේ මූලික ජනගහන සඳහා HIV සේවාවන්හි තිරසාරභාවය - 2 (SKPA-2) වෙනුවෙන් නිශ්පාදනය කරන ලදී. මෙය ගිවිසුම් අංක QSA-H-AFAO යටතේ, 2022 ජූලි මස 1වන දින සිට 2025 ජූනි මස 30වන දින දක්වා කාලය සඳහා ඒඩ්ස්, ක්ෂයරෝගය සහ මැලේරියාවට එරෙහිව සටන් කිරීම සඳහාවන ගෝලීය අරමුදල විසින් අරමුදල් සපයනු ලබන වසර තුනක ව්‍යාපෘතියකි. Health Equity Matters යන ආයතනය මෙහි මූලික ප්‍රදානලාභියාවන අතර, Action for Health Initiatives (ACHIEVE Inc.), APCOM පදනම, ශ්‍රී ලංකා පවුල් සංවිධාන සංගමය, ආසියා සහ පැසිෆික් HIV සමඟ ජීවත් වන කාන්තාවන්ගේ ජාත්‍යන්තර ප්‍රජාව (ICWAP), Save the Children Bhutan සහ සෞඛ්‍ය සඳහා යෞවනය මධ්‍යස්ථානය (මොන්ගෝලියාව) යන උපලාභීන් සමඟ සහයෝගයෙන් SKPA-2 ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබේ.

ඇමුණුම 1

දණ්ඩ නීති සංග්‍රහය (සංශෝධන) පනත් කෙටුම්පත පිළිබඳ 2023 ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ තීරණය සඳහා තෝරාගත් ලිඛිත ඉදිරිපත් කිරීම්වල ඉදිරිපත් කර ඇති 'බුද්ධාගම සහ සංස්කෘතිය' පිළිබඳ කරුණු.

මැදිහත්කරුගේ ලිඛිත ඉදිරිපත් කිරීම් - පෙත්සම්කරුවන් වන අම්බිකා සත්කුනනාදන් සහ භූමි හරේන්ද්‍ර

ශ්‍රී ලංකාව අනාගමික රාජ්‍යයක් ලෙස: ශ්‍රී ලංකාවේ නීති පද්ධතිය මූලික වශයෙන් අනාගමික බව තකර් කෙරේ. මෙය ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් *ආශික් එදිරිව බන්දුල සහ වෙනත් අය (2007)* යන සුවිශේෂී නඩුවේ දී තහවුරු කරයි. එනිසා, අනාගමික රාජ්‍යයක් තුළ, නීති පදනම් විය යුත්තේ, කිසිඳු විශේෂිත ආගමික මූලධර්මයකින් බලපෑමට ලක් නොවී, සියලු පුරවැසියන්ට එක සේ අදාළ වන මූලධර්ම මත ය. (පිටුව 38)

සංස්කෘතික තකර්වල වලංගුභාවය සහ ව්‍යවස්ථාමය සදාචාරයට ප්‍රමුඛත්වය දීම: ඔවුන් තකර් කරන්නේ ජාතික ආරක්ෂාව, මහජන සෞඛ්‍යය සහ මහජන සාමය වැනි හේතූන් මත සීමාවන්ට පමණක් අවසර දෙන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 15 වැනි වගන්තිය යටතේ මූලික අයිතිවාසිකම් සීමා කිරීම සංස්කෘතික හෝ සම්ප්‍රදායික වටිනාකම්වලට සාධාරණීකරණය කළ නොහැකි බව යි. සමාජය අඛණ්ඩව සංවධර්නය වන විට, සංස්කෘතික වටිනාකම් වෙනස් කොට සැලකීමේ නීති සාධාරණීකරණය නොකළ යුතු ය; ඒ වෙනුවට, සමානාත්මතාවය සහ අභිමානය මත මුල් බැසගත් ව්‍යවස්ථාපිත සදාචාරය, ලිංගික දිශානතිය හෝ ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය නොසලකා සියලු පුරවැසියන්ට සමාන ආරක්ෂාවක් සහතික කිරීම සඳහා නීතිය මඟ පෙන්විය යුතු ය. මානව අයිතිවාසිකම් මහ කොමසාරිස් කායර්ාලයේ පහත පොදු විවරණ අංක 22 මෙයට උදාහරණ දක්වයි.

> *"සදාචාර සංකල්පය බොහෝ සමාජ, දාශර්නික සහ ආගමික සම්ප්‍රදායන්ගෙන් ව්‍යුත්පන්න වන බව කමිටුව නිරීක්ෂණය කරයි; එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සදාචාරය ආරක්ෂා කිරීමේ අරමුණින් ආගමක් හෝ විශ්වාසයක් ප්‍රකාශ කිරීමට ඇති නිදහසේ සීමාවන් තනි සම්ප්‍රදායකින් පමණක් ව්‍යුත්පන්න නොවන මූලධර්ම මත පදනම් විය යුතු ය. පොදු මතය 22 (1993.07.30)- මානව අයිතිවාසිකම් මහ කොමසාරිස් කායර්ාලය (පිටුව 39)*

ඉන්දියානු නීති පූවර්ාදශර්යන්ගෙන් ඉගෙනීම: මැදිහත්කරු-පෙත්සම්කරුවන් *NAZ පදනම එදිරිව NCT දිල්ලිය සහ Navtej Singh Johar* වැනි ප්‍රධාන ඉන්දීය අධිකරණ තීන්දු උපුටා දක්වයි, එහි දී ඉන්දීය ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය, පවතින මහජන සදාචාරයට වඩා පුද්ගල අයිතිවාසිකම් සහ ගරුත්වය ආරක්ෂා කරන ව්‍යවස්ථාපිත සදාචාරයේ වැදගත්කම අවධාරණය කළේ ය.

> *"අපරාධ නීතියේ නියමයන් නියම කිරීමට සදාචාරයට ඉඩ දීමේ දී ඇති අනතුරුදායකබව ගැන අපි දනිමු. ... LGBTQ ප්‍රජාව ඉන්දියානු දණ්ඩ නීති සංග්‍රහය කෙටුම්පත් කර බලාත්මක කරන අවස්ථාවේ පැවති ප්‍රමුඛ (වික්ටෝරියානු) සදාචාරයේ ගොදුරක් වී ඇත. එබැවින්, 277 වගන්තියේ වලංගුභාවය තීරණය කිරීමේ ගාමක සාධකය විය යුත්තේ එය ව්‍යවස්ථාපිත සදාචාරය මිස ලිංගික සදාචාරය පිළිබඳ ප්‍රධාන ධාරාවේ අදහස් නොවන බව නිරීක්ෂණය කිරීමට අපි නැඹුරු වෙමු. – විනිසුරු චන්ද්‍රචූඩ් (පිටුව 39-40)*

මැදිහත්කාර පෙත්සම්කරුවන් වන H. K. M. තුෂාර මනෝජ් කුමාර, N. B ආදිල් සුරාජ්, විමුක්ති බණ්ඩාර සහ Équité Sri Lanka Trust හි ලිඛිත ඉදිරිපත් කිරීම්

ශ්‍රී ලාංකීය සංස්කෘතියට සහ බුද්ධ ශාසනයට ඇති බලපෑම: බෞද්ධයින් බහුතරයක් ජීවත් වන නිසා ශ්‍රී ලංකාව තුළ බුද්ධාගම විසින් ඇති කරන සැලකිය යුතු බලපෑම පිළිගනිමින්, සංස්කෘතිය යනු ගතික සහ කාලයත් සමඟ පරිණාමය

වන දෙයක් බවට මැදිහත්කරුවන්-පෙත්සම්කරුවන් තකර් කරති. කෙසේ වෙතත්, බුදුදහම විග්‍රහ කළ යුත්තේ තනි පුද්ගල අර්ථකථනවලට වඩා බුදුන් වහන්සේගේ ඉගැන්වීම් මත පදනම් කරගෙන බවත්, උන්වහන්සේගේ මරණින් පසු බුද්ධ ශාසනයට මඟ පෙන්විය යුත්තේ ධම්රයෙන් බව ද ඔවුන් තවදුරටත් සඳහන් කරති. *(මහා පරිනිබ්බාන සූත්‍රය - අවසාන බුද්ධ දේශනාව, දීඝ නිකාය, 16 PTS D ii 72).*

මෙම උපකල්පනය මත පදනම්ව, ඔවුන් අධිකරණයේ සලකා බැලීම සඳහා පහත සඳහන් කරුණු ඉදිරිපත් කළහ:
බුද්ධ ශාසනයේ සංයුතිය *(පිටුව 5):*

- බුද්ධ ශාසනය, භික්ෂූන් (භික්ෂූන් සහ භික්ෂුණීන්) සහ ගිහියන් (උපාසක සහ උපාසිකා) යන කණ්ඩායම් හතරකින් සමන්විත වේ. භික්ෂූන් වහන්සේලා විනය නීතිවලින් බැඳී සිටින අතර ගිහියන් 'සූත්‍ර' (තීරණ ගැනීමේදී සදාචාරාත්මක මඟ පෙන්වීම සඳහා බුදුන් වහන්සේ විසින් ප්‍රකාශ කරන ලද අභිමත සූත්‍ර) මගින් මෙහෙයවනු ලබන අභිමත ප්‍රතිපත්ති මාලාවක් ('සිල්') අනුගමනය කරති. දෛනිකව සිල්පද පහ (පන්සිල්) ගිහියන් විසින් සමාදන් වෙන අතර, අට සිල්පද (අටසිල්) පොහොය දිනවල ද, දස සිල්පද (දස සිල්) ඊට ඉහළින් ද ආයර් සීලය යමෙකු භාවනා මාගර්යේ ගමන් කරන විට ද සමාදන් වෙයි.

- සියලු ලිංගික හැසිරීම්වලින් වැළකී සිටීම සහ/හෝ ලිංගික විෂමාචාරවලින් වැළකී සිටීම (කාමයෙහි වරදවා හැසිරීම) තුන්වන ශික්ෂා පදයෙහි (අටසිල්හි) ඇතුළත් වේ. මෙම වැළකී සිටීම අනිවායර් නොවන අතර ලිංගික විෂමාචාරය සමලිංගික, සමලිංගික හෝ සංක්‍රාන්ති ලිංගික පුද්ගලයන් ඇතුළුව සමලිංගික සබඳතා සෘජු ව තහනම් නොකරයි. සාම්ප්‍රදායිකව අනාචාරය වැනි ක්‍රියා ආවරණය කරන නමුත් සමලිංගික සබඳතා තහනම් කිරීම දක්වා විහිදෙන ලිංගික අපචාර වැළැක්වීම කෙරෙහි මෙම සිල්පදය පුළුල් ව නොපැතිරෙයි.

සූත්‍රවල ඇති මඟ පෙන්වීම් (පිටුව 5-6): LGBTQ+ පුද්ගලයන් පිළිබඳ සාකච්ඡාකෙරෙන සූත්‍ර කිහිපයක් වේ:

- **මංගල සූත්‍රය**: මෙම සූත්‍රයෙන් LGBTQ+ පුද්ගලයින් බැහැර නොකරන අන්දමේ සමෘද්ධිය සඳහා මාගර්යක් ගෙනහැර දක්වයි (ඛුද්දක නිකාය– Khp 5).

- **පරාභව සූත්‍රය** : මෙම සූත්‍රය හරහා සූදුව හෝ මත්පැන් පානය කිරීම වැනි පරිහානියට තුඩු දෙන ඇබ්බැහිවීම් ගැන සාධක සාකච්ඡා කරයි, නමුත් සදාචාරාත්මක හෝ අධ්‍යාත්මික පරිහානියට තුඩු දෙන සාධක ලෙස සමලිංගිකත්වය හෝ ස්ත්‍රී පුරුෂ විවිධත්වය ලැයිස්තුගත නොකරයි (සුත්ත නිපාත 1.6 PTS S.n 91-115) .

- **වසල සූත්‍රය:** මෙම සූත්‍රය "වසල" යන සංකල්පය නිවර්වනය කරයි. බුදුන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කර ඇත්තේ පුද්ගලයෙකු බ්‍රහ්මයෙක් ද, වසලයෙක් ද යන්න තීරණය කරන්නේ ඔහුගේ උපත නොව ඔහුගේ හැසිරීම බව යි (S.n 1.7 – PTS S.n 116-142).

- **සිගාලෝවාද සූත්‍රය**: සමාජය තුළ අන්‍යෝන්‍ය යුතුකම් ගෙනහැර දක්වන මෙම සූත්‍රය, සමලිංගික පුද්ගලයන් හෝ සංක්‍රාන්ති ලිංගික පුද්ගලයන් පිළිබඳව කිසිදු වෙනස් කොට සැලකීමක් නොකරයි. (**දීඝ නිකාය** (DN 31) PTS D iii 180).

තව ද, මූලික බෞද්ධ ගුණාංග විශ්වීය ලෙස සලකනු ලැබේ. ඒ අතර:

- මෙත්තා (ආදර කරුණාව) දෘශ්‍යමාන හෝ ප්‍රත්‍යක්ෂ නොවන (දිට්ඨාවා යේව අද්දිට්ඨා - කරණීය මෙත්ත සූත්‍රය) ඇතුළු සියලු ම ජීවීන් වෙත විහිදේ

- කරුණා (දයානුකම්පාව) යනු කිසිදු භේදයකින් තොරව සියලු සත්වයන්ගේ දුක් වේදනා සමනය කිරීමටයි.

- මුදිතා (පරාථර්කාමී ප්‍රීතිය) අන් අයගේ සාථර්කත්වය ගැන ප්‍රීති වීමට දිරිගන්වයි.

- උපේක්ඛා (සමාන බව) ඉවසීම සහ වෙනස්කම් නොකිරීම ප්‍රවධර්නය කරයි.

මෙම ගුණධමර් තුළින් බොහෝ විට සැලකිය යුතු අභියෝගවලට මුහුණ දෙන සහ සමාජ අපකීතර්ය හේතුවෙන් නිහඬව දුක් විඳින LGBTQ+ ප්‍රජාව කෙරෙහි දයානුකම්පිත සහ ඇතුළත්කරණය කරන ලද ආකල්පයක් සාමූහිකව ඉල්ලා සිටියි.

නිවර්ාණයට වන බෞද්ධ මාගර්ය *(පිටුව 6):*

- අපවත් වී වදාළ අතිපූජ්‍ය ආචාර්ය කිරින්දේ ධම්මානන්ද හිමි සහ අජාන් බ්‍රහ්මවංශ හිමියෝ වැනි කීතර්මත් බෞද්ධ භික්ෂූන් වහන්සේලා විසින් තහවුරු කරන ලද පරිදි, බුදු දහමේ දුක් වේදනා සමනය කිරීම සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වන අෂ්ටාංගික මාගර්යට සහ මැදුම් පිළිවෙතට (මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව) LGBTQ+ පුද්ගලයන් ඇතුළු සැමට ප්‍රවේශ විය හැකි ය. එමෙන් ම ඔවුන් දේශනා කරන්නේ සමලිංගිකත්වය බෞද්ධ ඉගැන්වීම්වලට පටහැනි නොවන බවත් LGBTQ+ පුද්ගලයන්ට ධමර්ය පිළිපැදීමෙන් නිවර්ාණය සාක්ෂාත් කරගත හැකි බවත් ය. (ඇමුණුම් 'A' සහ 'B')

- පහත දැක්වෙන්නේ අපවත් වී වදාළ පූජ්‍ය නාහිමියන්ගේ "සමලිංගිකත්වය පිළිබඳ බෞද්ධ දශර්නයක්" නම් ලේඛනයෙන් උපුටා ගත් කොටස් ය. 2015 ජුනි 30 වැනි දින බෞද්ධයා නාලිකාවේ පළ වූ ආචාර්ය කේ. ශ්‍රී ධම්මානන්ද හිමියන්ගේ වදන්:

  "ආසියාවේ, විශේෂයෙන්ම ඉන්දියාවේ සහ චීනයේ, ලිංගිකත්වය රහසිගතව සහ අභිජනන අරමුණු සඳහා පමණක් වන අපිරිසිදු දෙයක් ලෙස කිසි විටෙක නොසැලකුවේ ය. සියලු ම ආකාරයේ ලිංගික හැසිරීම් (ස්වයං වින්දනය ඇතුළුව) කාමයේ ප්‍රකාශනයක් වූ අතර එය ධමර් සීමාව තුළ ගත කළ හැකි කාම සතුටේ ප්‍රකාශනයක් බවට ඉන්දියාවේ හින්දු කෝවිල්වල ගල් මූතර්ී ප්‍රමාණවත් ලෙස සාක්ෂි දරයි. " (පිටුව 1)

  "ලිංගිකත්වයේ නෛසගර්ිකව වරදක් නැත. වරදක් වන්නේ ලිංගිකත්වයේ නියැලීමෙන් පරම සතුට ලැබිය හැකි බව විශ්වාස කරමින් එයට බැඳීම සහ වහල්භාවය යි." (පිටුව 1)

"දිනපතා බෞද්ධ ව්‍යවහාරයේ දී අප පවසන පන්සිල් පද පහෙන් තෙවැන්න නම්: කාමයෙහි වරදවා හැසිරීමෙන් වැළකීම සඳහා පුහුණු වීම යි. මුලින්ම අපට හැඟීයන්නේ කිසිම උත්තරීතර නීතියක් උල්ලංඝනය කිරීම සඳහා කිසිදු බල කිරීමක්, දඬුවමක් ගැන බියක් මේ තුළ නැති නමුත් ලිංගිකත්වයට බැඳීමේ විපාක හඳුනා ගත් විට, අපි එයින් ඈත් වීමට නිදහසේ පියවර (පුහුණු කිරීම) ගනිමු, එනම් "මම සමාදන් වෙමි." (පිටුව 1)

"බුදුදහම සමලිංගිකත්වය වැරදි ලෙසත් විෂම ලිංගිකත්වය නිවැරදි ලෙසත් නොදකින බව මෙයින් කෙනෙකුට පෙනී යා හැකි ය. ඒ දෙකම ශරීරය භාවිත කරන ලිංගික ක්‍රියාකාරකම්, ඒ දෙක ම ජීවිතයට ඇති ආශාව වැඩි කරන සහ ඒ නිසා අපව වැඩි කාලයක් සංසාරයේ සිර කරන දැඩි ආශාවේ ප්‍රකාශනයන් වේ. පිරිමින් දෙදෙනෙකු හෝ යුවළක් ආදරය කළත්, එය පැන නගින්නේ එක ම මානව සීමාවකි, එනම් ශරීරය අවසාන යථාථර්යකින් තොර හිස් බව නොදැකීම යි." (පිටුව 2)

"අපගේ යුතුකම වන්නේ ඔවුන් නොදැනුවත්කම නිසා ක්‍රියා කරන බව අන් අයට දැකීමට උපකාර කිරීම හා සැබෑ සතුට ලබා ගත හැකි ආකාරය පෙන්වීම යි. විශේෂයෙන්ම අප වෙනත් ආකාරවලින් කාම සැපයේ වහලුන් වන විට අපට වඩා වෙනස් ලෙස සිතන හෝ ක්‍රියා කරන අය හෙළා දැකීමට අපට අයිතියක් නැත. අපි එක් ඇඟිල්ලක් අන් අය දෙසට දික් කරන කල, ඇඟිලි තුනක් අපි දෙසට දික් වන බව අපි දන්නෙමු." (පිටුව 2)

ශ්‍රී ලංකා ඉතිහාසය සහ සංස්කෘතිය තුළ LGBTQ+ ප්‍රජාවේ පැවැත්ම:

- සමලිංගිකත්වය සහ LGBTQ+ අනන්‍යතාවයන් ශ්‍රී ලාංකේය සංස්කෘතියට විදේශීයකින් ගෙනා ආ සංකල්පයක් ය යන තකර්ය ඓතිහාසික සාක්ෂි සහ විද්වත් පයෙර්ෂණ (ඇමුණුම 'D') මගින් ප්‍රතික්ෂේප කරනු ලැබේ. ශ්‍රී ලංකාවේ බිම් මට්ටමේ සංක්‍රාන්ති ලිංගික කණ්ඩායමක් වන නච්චි ප්‍රජාව දිගු කලක් රටේ බෞද්ධ හා හින්දු සංස්කෘතියේ කොටසක් වී ඇති අතර ඔවුන් ස්වභාවිකව ම සමලිංගික ක්‍රියාකාරකම්වල නියැලී ඇත.

- විවිධ ලිපි, සමාලෝචන, පොත් සහ ශාස්ත්‍රීය ලේඛනවලින් පහත සඳහන් උපුටා ගැනීම් ඉහත සඳහන් ඇමුණුම 'D' තුළින් ලබාගෙන ඇත.

"ශ්‍රී ලංකාවේ විශේෂිත සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී ප්‍රජාවක් වන අතර ඔවුන්ට ම ආවේණික නැටුම්, එදිනෙදා භාවිතයන්, භාෂාවක් සහ සංස්කෘතික චාරිත්‍ර ඓතිහාසික වශයෙන් ඇත... 1950සහ 60 ගණන්වල සිට නච්චි පුද්ගලයන් බෞද්ධ හා හින්දු කෝවිල් පෙරහැරවලට මෙන් ම නත්තල් සමයේ මහජන ප්‍රසංගවලට ද සම්බන්ධ වූහ. (Ariyarathne, Kaushalya (2020) "Gaze of the Kajal Painted Eyes: Sri Lankan Jogi dance as a Subaltern Political Expression, Patitha: Socio-Political Review, Vol. 11, 13-37)" (Page 1)

"ශ්‍රී ලංකාවේ බෞද්ධ සංස්කෘතියේ කොටසක් වන ගම්මඩු සහ පත්තිනි චාරිත්‍රවල යෙදෙන නච්චි පූජකවරු)ගුරුන්නාන්සේලා (සිටිති... මෙම උත්සව ශ්‍රී ලාංකේය බෞද්ධ හා හින්දු සංස්කෘතීන්හි අනිවාර්ය අංගයක් වන අතර ශ්‍රී ලංකාවේ සමාජ විද්‍යාව, මානව විද්‍යාව සහ සංස්කෘතික සාහිත්‍ය සඳහා ඒ හරහා බොහෝ දායකත්වයක් ලබා දී ඇත (Ariyarathne, Kaushalya (2022), Priest, Woman and Mother: Broadening the Horizons through Transgender/Nachchi identities in Sri Lanka, Sri Lanka Journal of Humanities, Vol. 43(2),19-39)" (Page 1)

"60 සහ 70 දශකවල ශ්‍රී ලංකාවේ (දකුණේ සහ උතුරේ) නච්චි ප්‍රජාව 'පවුල්' ලෙස එකට ජීවත් වූහ... බහුතර ප්‍රජාවගේ පීඩනය සහ වෙනස් කොට සැලකීම හේතුවෙන් ක්‍රමක්‍රමයෙන් අභාවයට යමින් පවතින" දෙහි මංගල්‍යය "වැනි ඇතැම් චාරිත්‍ර චාරිත්‍ර ද ඔවුන් සතු ය." *(Dr. Kaushalya Ariyarathne, University of Colombo, 2021, (Un)Framing the Self: Negotiating Transgender Identities in Contemporary Sri Lanka, Unpublished PhD thesis)" (Page 1)*

"ආසියාවේ සහ ශ්‍රී ලංකාවේ ආගමික සහ කලාත්මක ප්‍රකාශන කිහිපයක ම ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවයට අනුකූල නොවන අනන්‍යතා නිරූපණය කෙරේ. උදාහරණයක් ලෙස, 'අධර්නාරි නාටේශ්වර' ('අධර් පුරුෂයෙක් - අඩක් ස්ත්‍රියක් වන නටන දෙවියා) වැනි ඓතිහාසික දෙවිවරුන් - අනුරාධපුර රාජධානියේ (ක්‍රි.පූ. 377-ක්‍රි. 1017) ප්‍රතිමාවක් අභයගිරි ස්ථූපයෙන් හමුවී ඇත. මෙය ඉන්දියාවේ 'අධර්නාරීශ්වර' හින්දු දෙවියන්ගේ ආභාසය ඇති ව නිමර්ාණය වූවක් විය හැකි යි."

එක් ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවයකට අයත් නොවෙන චරිත පිළිබඳ ආවජර්න ශ්‍රී ලාංකේය සාහිත්‍යයේ දක්නට ලැබේ. ශ්‍රී ලංකාවේ ලිංගිකත්වය පිළිබඳ සාහිත්‍යයේ මානයන් පුළුල් කිරීමට බොහෝ කතුවරුන් විශාල දායකත්වයක් ලබා දී

ඇත. Shyam Selvadurai ගේ ලේඛන-Funny Boy (1994), Cinnamon Gardens (1998) Swimming in the Monsoon Sea (2008) සහ The Hungry Ghosts (2013) ශ්‍රී ලාංකේය ඉංග්‍රීසි ප්‍රබන්ධ තුළට සම්මත නොවන ලිංගික දිශානතිය සහ අනන්‍යතා හඳුන්වා දෙන ලදී. මේ අතර, සංක්‍රාන්ති ලිංගික හෝ ස්ත්‍රී පුරුෂ භාවයට අනුකූල නොවන චරිත වටා විශේෂයෙන් ගොඩනැගුණු කතාන්දර මෑතකාලීන සිංහල ප්‍රබන්ධ ක්ෂේත්‍රය තුළ ද දෘශ්‍යමාන වෙමින් පවතී. ශාන්ති දිසානායකගේ අංගනා (2016), කේ. කේ. සමන් කුමාරගේ අධර්නාරි (2017), නදීක බණ්ඩාරගේ මොනර බිත්තර (2017) සහ අනුරසිරි හෙට්ටිගේගේ පණ්ඩක පුත්‍ර වස්තුව (2016) යන සියල්ල ප්‍රධන ප්‍රධාන චරිතයක් සංක්‍රාන්ති ලිංගික පුද්ගලයෙකු වන මෑතකාලීන කෘතීන් ද වේ. (පිටුව 2)

ඇමුණුම 2

දණ්ඩ නීති සංග්‍රහය (සංශෝධන) පනත් කෙටුම්පත පිළිබඳ 2023 ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ තීරණය සඳහා තෝරාගත් ලිඛිත ඉදිරිපත් කිරීම්වල ඇති 'මහජන සෞඛ්‍ය තකර්ය පිළිබඳ කරුණු.

<u>මැදිහත්කරුවන්ගේ ලිඛිත ඉදිරිපත් කිරීම් - පෙත්සම්කරුවන් වන අම්බිකා සත්කුනනාදන් සහ භූමි හරේන්ද්‍ර</u>

HIV/AIDS පිළිබඳ හානිකර ඒකාකෘතීන් අභියෝගයට ලක් කිරීම:

- HIV/AIDS ව්‍යාප්තිය සඳහා මූලික වශයෙන් වගකිව යුත්තේ සමලිංගික පුද්ගලයින් යන හානිකර වැරදි මතය මැදිහත්කරුවන්-පෙත්සම්කරුවන් විසින් ප්‍රතික්ෂේප කරන ලද අතර, එය සමලිංගික භීතිකාවට මුල් බැස ඇති බවත් එහි සත්‍යයක් නොමැති බවත් ප්‍රකාශ කළෝ ය. ඔවුන් ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික ලිංගාශ්‍රිත රෝග/ඒඩ්ස් පාලන වැඩසටහනේ 2020 වාෂර්ික වාතර්ාවෙන් (පිටුව 12) දත්ත උපුටා දක්වා ඇති අතර, එයින් පෙන්නුම් කළේ අලුතින් හඳුනාගත් HIV රෝගීන්ගෙන් 41% ක් විෂමලිංගික පුද්ගලයින් අතර වන බව යි (ඇමුණුම් 'X9' සහ 'X9(a)'). මීට අමතරව, UNAIDS වැනි ගෝලීය මාගෙර්ාපදේශ, HIV සම්ප්‍රේෂණය සඳහා අපරාධ නීතිය පුළුල් ලෙස යෙදීමට එරෙහිව ඔවුන් අනතුරු අඟවන අතර, ඒ හරහා වෛරසය පැතිරීම වැළැක්වීමට වඩා මහජන සෞඛ්‍ය ප්‍රයත්නයන්ට සහ මානව හිමිකම්වලට හානි කළ හැකි බව ඔවුන් ප්‍රකාශ කරයි (ඇමුණුම 'A1').

  "සමහර රටවල HIV ආසාදනය වෙනත් අයට සම්ප්‍රේෂණය කරන හෝ එයට නිරාවරණය කරන අයට අපරාධ නීතිය ක්‍රියාත්මක කෙරේ. HIV සම්ප්‍රේෂණය සඳහා අපරාධ නීතිය පුළුල් ලෙස යෙදීමෙන් අපරාධ යුක්තිය සාක්ෂාත් කර ගැනීමට හෝ HIV සම්ප්‍රේෂණය වැළැක්වීමට හැකි වන බවට කිසිදු දත්තයක් නොමැත. ඒ වෙනුවට, එවැනි ක්‍රියාමාගර් හරහා මහජන සෞඛ්‍ය සහ මානව හිමිකම්වලට බලපෑම් කිරීමේ අවදානමක් ඇත."- UNAIDS ප්‍රතිපත්ති ලේඛනය "Criminalization of HIV Transmission" (පිටුව 37)

සමාන ආරක්ෂණයේ විෂය පථය පුළුල් කිරීම:

- මැදිහත්කාර-පෙත්සම්කරුවන් අවධාරණය කළේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 12 (2) වගන්තිය යටතේ ලබා දී ඇති ආරක්ෂාව ජාතිය, ආගම හෝ ලිංගිකත්වය වැනි ලැයිස්තුගත කර ඇති කාණ්ඩවලට පමණක් සීමා නොවන බව යි. 12(2) වගන්තියේ "හෝ එවැනි හේතුවලින් එකක්" යන වාක්‍ය ඛණ්ඩය මඟින් ලිංගික දිශානතිය සහ ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය (SOGI) ඇතුළුව අමතර කාණ්ඩ ඇතුළත් කිරීමට ඉඩ ලබා දේ. HIV/AIDS ආසාදිතයන් සහ ආබාධ සහිත අය වැනි අනෙකුත් කණ්ඩායම්වලට ආරක්ෂාව ලබා දී ඇති *<u>මනුවෙල් දුර වාන්දනී එදිරිව අකිල විරාජ් කාරියවසම්</u>* සහ *<u>ආචාර්ය අජිත් සී.එස් පෙරේරා එදිරිව සමාජ සේවා සහ සමාජ සුබසාධන අමාත්‍ය</u>* යන ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ පෙර තීන්දු සමඟ මෙම අථර් නිරූපණය සමපාත වේ.

"HIV/AIDs සමඟ ජීවත් වන පුද්ගලයින්ගේ මානව හිමිකම් ප්‍රවධර්නය කිරීම සහ ගරු කිරීම සහ ඔවුන්ට වෙනස් කොට සැලකීම තුරන් කිරීමට පියවර ගැනීම රජය විසින් සහතික කළ යුතු බව ලේඛන ගත කර ඇත -*<u>මනුවෙල් දුර වාන්දනී එදිරිව අකිල විරාජ් කාරියවසම් (පිටුව 33)</u>*

මැදිහත්කරුවන්ගේ ලිඛිත ඉදිරිපත් කිරීම් - පෙත්සම්කරුවන් වන සොනාලි ගුණසේකර සහ ජේක් ඕ(ර්)ලෝෆ්

සමලිංගිකත්වය නිරපරාධකරණය සහ HIV/AIDS වැළැක්වීම:

මැදිහත්කාර-පෙත්සම්කරුවන් සමලිංගිකත්වය සාපරාධී වරදක් නොවන බව ප්‍රකාශ කිරීම හරහා HIV/AIDS ව්‍යාප්තිය වැඩි වේය යන ප්‍රකාශයන් ප්‍රතික්ෂේප කළ අතර, මෙම වැරදි වැටහීම සාවද්‍ය හා හානිකර බවට තකර් කළහ. සමලිංගික සබඳතා අපරාධ වරදක් කිරීම හරහා HIV වැළැක්වීම, පරීක්ෂණ සහ ප්‍රතිකාර සේවාවලට ප්‍රවේශ වීමට බාධාවක් වන බැවින්, ඵලදායී HIV පාලනය සඳහා එය අපරාධමය වරදක් කිරීමෙන් ඉවත් කිරීම ඉතා වැදගත් බව ගෝලීය සහ දේශීය සෞඛ්‍ය විශේෂඥයින් මෙන්ම අධ්‍යයනයන් ද නිරතුරුවම යෝජනා කරනබව ඔවුහු අවධාරණය කළහ.

ජාත්‍යන්තර සංවිධානවල විද්‍යාත්මක සාක්ෂි:

- UNAIDS-Lancet Commission on Defeating AIDS—Advancing Global Health (2015) මගින් සිදු කරන ලද පයෙර්ෂණයකින් හෙළි වන්නේ සමලිංගික ක්‍රියාකාරකම් අපරාධකරණය වී ඇති රටවල, MSM (පිරිමි සමඟ ලිංගිකව එක්වන පිරිමින්) අතර බිය සහ වැඩි වී ඇති බවත්, ඒ හරහා HIV වැළැක්වීමේ සහ ප්‍රතිකාර සේවා ලබා ගැනීම අඩුවීමට හේතු වන බවත්ය.

- ආසියා පැසිෆික් කලාපයේ, MSMවලින් 90% කට වඩා HIV වැළැක්වීමේ සහ ප්‍රතිකාර සේවා සඳහා ප්‍රවේශය නොමැත. ඒ හා සමානව, කැරිබියන් දූපත්වල, සමලිංගික සබඳතා සාපරාධී නොවන රටවල ඉතා අඩු අනුපාතයන් සමඟ සසඳන විට, MSMවලින් 25% කට HIV ආසාදනය වී ඇති බව වාතර්ා වේ (ඇමුණුම 'X1').

"... රටවල් 78 ක සමලිංගික ක්‍රියාකාරකම් සාපරාධී වරදක් වන අතර, කසයෙන් පහර දීමේ සිට මරණ දණ්ඩනය දක්වා දඬුවම් පමුණුවා ඇත. එම නිසා මෙම රටවල, බිය සහ රහසිගතභාවය වැඩි වීම, HIV වැළැක්වීමේ සේවාවන් සැපයීම සහ ලබා ගැනීම අඩු වීම සහ HIV සත්කාර සහ ප්‍රතිකාර සේවා ලබා ගැනීම අඩු වීම දක්නට ලැබේ. ඇස්තමේන්තුවලට අනුව, ආසියා-පැසිෆික් කලාපයේ MSM [පිරිමින් සමඟ ලිංගිකව හැසිරෙන පිරිමි] 90%කට වඩා HIV වැළැක්වීමේ සහ ප්‍රතිකාර සේවා සඳහා ප්‍රවේශය නොමැත. අපරාධකරණය HIV සම්ප්‍රේෂණයට අහිතකර ලෙස බලපාන ආකාරය රූප සටහන 6 මගින් පෙන්වා දෙයි. සමලිංගිකත්වය සාපරාධී ලෙස සලකනු ලබන කැරිබියානු රටවල, MSMවලින් 25%ක් HIV ආසාදනය වී ඇති බව වාතර්ා වන අතර, සමලිංගිකත්වය අපරාධයක් ලෙස නොසලකන රටවල අනුපාතය ඊට වඩා බෙහෙවින් අඩු ය. බොහෝ රටවල, සමලිංගිකත්වය අපරාධයක් නොකරන රටවල පවා, අපකීතර්ීය සහ වෙනස් කොට සැලකීම නිසාවෙන් MSM පුද්ගලයින්ට සේවාවන් සඳහා ඇති ප්‍රවේශය සීමා කරයි. [පිටුව 178] UNAIDS-Lancet Commission on Defeating AIDS—Advancing Global Health වාතර්ාව (2015) *(පිටු 5-6).*

අපරාධකරණය හරහ මහජන සෞඛ්‍යයට ඇති වන බලපෑම:

- සමලිංගිකත්වය සාපරාධීකරණය කිරීම HIV වැළැක්වීමට සැලකිය යුතු බාධක ඇති කරයි. අපරාධකරණය හා සම්බන්ධ අපකීතර්ීය සහ භීතිය, අවශ්‍ය සෞඛ්‍ය සේවා ලබා ගැනීම, දැනුවත් කිරීම අඩු කිරීම සහ HIV වැළැක්වීමේ පියවර ගැනීමෙන් පුද්ගලයන් අධෛර්යමත් කරයි. මෙය MSM ප්‍රජාව (ඇමුණුම 'X2') අතර HIV සම්ප්‍රේෂණ අනුපාතය ඉහළ යාමට හේතුවක් බවට පත් වේ.

- නිදසුනක් ලෙස, කායික විද්‍යාවේ අනෙකුත් තත්ත්‍වයන් සහ ලිංගික හැසිරීම් ද ඇතුළුව වෙනස්කොට සැලකීම හරහ, අනෙකුත් වැඩිහිටි පිරිමින්ට සාපේක්ෂව MSM ප්‍රජාවට HIV ආසාදනය වීමට ඇති සම්භාවිතාව 19 ගුණයකින් වැඩි කරයි. අපරාධකරණය හරහා MSM ප්‍රජාව අවදානමට ලක් කරනවා පමණක් නොව, බහුතර ජනගහනය අතර HIV පැතිරීමට දායක වීමෙන් බරපතල මහජන සෞඛ්‍ය අවදානමක් ද ඇති කරයි.

"අපරාධකරණය එම සංඛ්‍යාවට හේතුවක් වන අතර එය තවදුරටත් තීව්‍ර කරයි. නිදසුනක් වශයෙන්, සමලිංගිකත්වය අපරාධයක් ලෙස සලකනු ලබන කැරිබියානු රටවල MSM 4න් 1කට පාහේ HIV ආසාදනය වී ඇති බව UNAIDS වාතර්ා කරයි. එවැනි අපරාධ නීතියක් නොමැති විට MSM අතර පැතිරීම සිදුවන්නේ 15 දෙනෙකුගෙන් 1 අයෙකුට පමණි ... සමලිංගික සබඳතා අපරාධකරණය හරහා MSM පුද්ගලයින් පමණක් නොව කාන්තාවන් ද අනතුරේ හෙලයි. ඊට හාත්පසින්ම වෙනස්ව, වසංගත වටපිටාවක, MSM සඳහා HIV සේවාවන් සඳහා විශ්වීය ප්‍රවේශය ලබා දීම සහ වෙනස් කොට සැලකීමට එරෙහි ප්‍රයත්නයන් ඇති කළ විට පිරිමින් සහ පුළුල් ප්‍රජාව අතර ආසාදන සැලකිය යුතු ලෙස අඩු කළ හැකි බව සාක්ෂි විසින් පෙන්වා දෙයි." [පිටුව 45].-UNDP's Global Commission on HIV and the Law, Global Commission on HIV and the Law වෙත යැවූ ඔවුන්ගේ අවසාන වාතර්ාවේ (2012) (පිටුව 6-7)

නිරපරාධකරණය සඳහා පොදුරාජ්‍ය මණ්ඩලීය ඉල්ලීම:

- Commonwealth Eminent Persons Group (EPG), ඔවුන්ගේ 2011 වාතර්ාවේ, HIV ට එරෙහි සටනේ තීරණාත්මක පියවරක් ලෙස සමලිංගිකත්වය සාපරාධී ලෙස සලකන නීති ඉවත් කරන ලෙස නිදෙර්ශ කර ඇත. මෙම නිදෙර්ශය පදනම් වී ඇත්තේ ලෝක ජනගහනයෙන් 30%කට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයක් වන පොදුරාජ්‍ය මණ්ඩලීය රටවල් ගෝලීය වශයෙන් HIV ආසාදිතයන්ගෙන් 60%කට වඩා වැඩි සංඛ්‍යාවක් සිටින බවට වන තැතිගන්වන සුළු සංඛ්‍යාලේඛන මතය (ඇමුණුම 'X3').

"ලෝක ජනගහනයෙන් 30% කට වැඩි ප්‍රමාණයක් පොදු රාජ්‍ය මණ්ඩලීය රටවල් ජීවත් වන අතර ලොව සිටින HIV ආසාදිතයන්ගෙන් 60% කට වැඩි පිරිසක් පොදුරාජ්‍ය මණ්ඩලීය රටවල වාසය කරයි..." බොහෝ පොදුරාජ්‍ය මණ්ඩලීය රටවල සම ම ලිංගික පුද්ගලයන් ඇතුළුව වැඩිහිටියන් අතර කැමැත්තෙන් සිදුවන ලිංගික හැසිරීම්වලට දඬුවම් කරන අපරාධ නීති සම්බන්ධයෙන් අපට වාතර්ා ලැබී ඇත. මෙම නීති බ්‍රිතාන්‍ය යටත් විජිත පාලනයේ සුවිශේෂී ඓතිහාසික ලක්ෂණයකි. වෙනත් පොදුරාජ්‍ය මණ්ඩලීය රටවල් HIV ආසාදිතයන් අවම කර ගැනීමට සමත් වී ඇති බවට සාක්ෂි තිබියදීත්, එම නීති ඉවත් කිරීම රෝගයට එරෙහිව සටන් කිරීමේ ක්‍රියාමාගර්වලට ඇතුළත් කිරීමෙන් පොදුරාජ්‍ය මණ්ඩලයේ බොහෝ සංවධර්නය වෙමින් පවතින රටවල ඒවා නොවෙනස්ව පවතී. එවැනි නීති අවලංගු කිරීම හරහා ආසාදන අවදානම ඉහළ මට්ටමක පවතින පුද්ගලයින්ට සහ කණ්ඩායම්වලට සේවාවන් වෙත ළඟා වීමට පහසුකම් සපයයි. - Commonwealth Eminent Persons Group (EPG) Report (2011). (පිටුව 8)

HIV/ලිංගාශ්‍රිත රෝග වැළැක්වීම පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික උපායමාගර්ය:

- ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික HIV/ලිංගාශ්‍රිත රෝග උපායමාගර්ික සැලැස්ම (2018-2022) (ඇමුණුම 'X4') දණ්ඩ නීති සංග්‍රහයේ 365 සහ 365A වගන්ති වැනි සමලිංගික සබඳතා අපරාධ කරන නීති, MSM සහ සංක්‍රාන්ති ලිංගික පුද්ගලයන් ඇතුළු ජනගහනය සඳහා HIV සේවාවන් වෙත ප්‍රවේශ වීමට බාධා ඇති කරන බව පිළිගනී. ඵලදායී HIV පාලනය සඳහා අපරාධකරණය කිරීම ඉවත් කිරීම අත්‍යාවශ්‍ය බවට ගෝලීය සම්මුතිය සමඟ රජයේ මතවාදීමය එකඟතාවන් පිළිබිඹු කරමින්, HIV වැළැක්වීමේ සේවාවන් ඉහළ නැංවීම සඳහා මෙම නීති නැවත සලකා බැලීමේ අවශ්‍යතාවය මෙම සැලැස්ම හරහා අවධාරණය කරයි.

"මෙම ජනකොට්ඨාශයන්ට [එනම් HIV/ලිංගාශ්‍රිතව බෝවන රෝග සේවාන් වඩාත් අවශ්‍ය වන පුද්ගලයින්ට] සේවාවන් වෙත ප්‍රවේශ වීම දුෂ්කර විය හැකි නීති සංඛ්‍යාව සුළු පිරිසකට සීමා වුව ද, ඒවා දරුණු වන අතර, ඊට අයාලේ යෑමේ හා ගණිකා නිවාස ආඥාපනත සහ දණ්ඩ නීති සංග්‍රහයෙ 365 සහ 365a වගන්ති ඇතුළත් වේ. දණ්ඩ නීති සංග්‍රහයේ වගන්ති දෙක සමලිංගික සබඳතා සාපරාධී ලෙස සලකන අතර MSM [පිරිමින් සමඟ ලිංගිකව හැසිරෙන පිරිමින්] සහ සංක්‍රාන්ති සමාජභාවී [Transgender People] පුද්ගලයින් HIV/ලිංගික ලිංගාශ්‍රිත රෝග සේවාවන් වෙත ප්‍රවේශ වීමට බාධාවක් ඇති කරන අතර, කාන්තා ලිංගික ශ්‍රමිකයින්ට එරෙහිව අයාලේ යෑමෙ සහ ගණිකා නිවාස ආඥාපනත භාවිත කෙරේ. එම නිසා HIV පැතිරීම වැළැක්වීම සඳහා මෙම ජනකොට්ඨාශයන්ට සෞඛ්‍ය සේවාවන් ලබා ගැනීමට බාධා කරන නීති නැවත සලකා බැලීම වැදගත් වනු ඇත." [පිටු 22-23]– "ඒඩ්ස් අවසන් කිරීම සඳහා" යන මාතෘකාව යටතේ සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශයේ ජාතික HIV /ලිංගාශ්‍රිත රෝග උපායමාගරීක සැලැස්ම මගින් ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද 2018-2022 ජාතික HIV/ලිංගාශ්‍රිත රෝග උපායමාගරීක සැලැස්ම (පිටුව 9)

ඇමුණුම 3

ස්ත්‍රී පුරුෂ සමානාත්මතා පනත් කෙටුම්පත පිළිබඳ 2024 ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ තීරණයේ නිරපරාධකරණය සහ සමලිංගික සබඳතා පිළිබඳ වූ තකර්.

ස්ත්‍රී පුරුෂ සමානාත්මතා පනත් කෙටුම්පත හරහා ඇති කළ හැකි බලපෑම

ශ්‍රී ලංකාවේ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් ස්ත්‍රී පුරුෂ සමානාත්මතා පනත් කෙටුම්පත හරහා ඇති කළ හැකි බලපෑම, විශේෂයෙන්ම සමලිංගික සබඳතා සහ විවාහයන් නීතිමය වශයෙන් පිළිගැනීම සම්බන්ධයෙන්, මෙරට පවතින විවාහ නීති, සංස්කෘතික සම්මතයන් සහ ව්‍යවස්ථාමය රාමුවේ සන්දර්භය තුළ විමශර්නය කරන ලදී. මෙම සාරාංශය හරහා ප්‍රථමයෙන් සූරසේන විනිසුරුවරයාගේ මතය පිළිබඳ සාකච්ඡා කරන අතර ඉන් පසුව ජනාධිපති නීතිඥ කෝදාගොඩ මහතාගේ මතය සාකච්ඡා කෙරෙයි.

විනිසුරු පද්මන් සූරසේන මහතාගේ මතය

සූරසේන විනිසුරුවරයාගේ තකර්ය වූයේ එම පනත් කෙටුම්පතේ ඇති විධිවිධාන කිහිපයක් ශ්‍රී ලංකාවේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට පටහැනි බවත්, ඒ හරහා රටේ නීතිමය රාමුවට සැලකිය යුතු බලපෑමක් එක්ක කළ හැකි බවත් ය:

ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවීය අනන්‍යතාවය සහ සමානාත්මතාවය: ස්ත්‍රී පුරුෂ සමානාත්මතා පනත් කෙටුම්පත "ලිංගික අනන්‍යතාවය" යන සංකල්පය හඳුන්වා දෙයි. ‘‘ලිංගිකත්වය’’ සහ ‘‘ස්ත්‍රී පුරුෂ භාවය’’ එකිනෙකින් වෙනස් වන බව පෙන්වා දෙන විනිසුරු සූරසේන, **‘‘**ස්ත්‍රී පුරුෂ භාවය’’, **‘‘**ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවීය අනන්‍යතාව’’ සහ ‘‘ස්ත්‍රී පුරුෂ සමානාත්මතාවය’’ යන සංකල්ප 12(2) ව්‍යවස්ථාව යටතේ ව්‍යවස්ථාවෙන් පිළිගෙන නොමැති බව තකර් කරයි.

‘‘සැබවින්ම, පනත් කෙටුම්පතේ පූර්වරීකාවේ 1 වන ඡේදය ද, ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය හෝ ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවීය අනන්‍යතාවය නමින් සංකල්පයක් ව්‍යවස්ථාව විසින් පිළිගෙන නොමැති බව පෙනන අතර, එය හිතාමතාම එහි සඳහන් කර ඇති ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව පිළිගෙන ඇති ලැයිස්තුවෙන් බැහැර කර ඇති බව ද පෙනේ. ඒ නිසා මා සිතන්නේ ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවීය අනන්‍යතාවය මේ රටේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙන් පිළිගෙන ඇති දෙයක් නොවන බව යි. (පිටුව 17)

‘‘ප්‍රඥාවන්ත ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සම්පාදකයින් විසින් ස්ත්‍රී පුරුෂ සමානාත්මතාවය පිළිබඳ සංකල්පය පිළිගැනීම හිතාමතාම අත්හැර දමා ඇත. පනත් කෙටුම්පතේ හෝ පනත් කෙටුම්පතේ යම් වගන්තියක් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ කිසියම් විධිවිධානයකට පටහැනි දැයි සොයා බැලීම සඳහා වන පනත් කෙටුම්පත පරීක්ෂා කිරීම සඳහා මෙහි දී අපට ඇති කතර්ව්‍යය ගැන මම අවධානය යොමු කරමි. එම තත්ත්වයන් තුළ පනත් කෙටුම්පතේ 2 වැනි වගන්තිය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 12 වැනි වගන්තියට අනුකූල බව මට නිගමනය කළ නොහැක.’’ (පිටුව 21-22)

සංස්කෘතික හා ආගමික පිළිවෙත්: පනත් කෙටුම්පතේ 28 වැනි වගන්තියට අනුව එහි විධිවිධාන හරහා ඊට පරස්පර විරෝධී ඕනෑ ම නීතියක් එම කෙටුම්පත් හරහා අභිබවා යයි. "ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය" පිළිගැනීම සමඟින් මෙම විධිවිධානය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 9 වැනි වගන්තියට (බුද්ධාගම ආරක්ෂා කිරීමට සහ පෝෂණය කිරීමට ඇති බැඳීම) සහ පුද්ගලික සහ/හෝ ආගමික ආයතනවල මූලික අයිතිවාසිකම්වලට පටහැනි බවට විනිසුරු සූරසේන තකර් කරයි.

"එබැවින්, නීති සම්පාදනය යටතේ පිළිගත් බෞද්ධ විශ්වවිද්‍යාල, පිරිවෙන් වැනි ආයතන ද පනත් කෙටුම්පතේ අර්ථ දක්වා ඇති පෞද්ගලික ආයතනවල සීමාවට වැටෙනු ඇති අතර එම නිසා එම ආයතනවල කාර්යයන් සම්බන්ධයෙන් ස්ත්‍රී පුරුෂ සමානාත්මතාවය ප්‍රවර්ධනය කළ යුතු බවට පනත් කෙටුම්පතේ විධිවිධානවලට යටත් වේ." (පිටුව 22)

"මේ අනුව, මෙම පනත් කෙටුම්පතේ විධිවිධානවලට අනෙකුත් නීතිවල ප්‍රතිවිරුද්ධ විධිවිධාන සංශෝධනය කිරීමේ බලය ඇති අතර, එබැවින් මෙම පනත් කෙටුම්පතේ විධිවිධාන හරහා බුද්ධ ශාසනයට අදාළ නීති, රීති පිළිවෙත් අභිබවා යන අතර එම නිසා එය බුද්ධාගමට ප්‍රමුඛස්ථානය ලබා දෙන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 9 වැනි වගන්තියට පටහැනි වේ." (පිටුව 22)

ශ්‍රී ලංකාවේ විවාහය පිළිබඳ නීත්‍යානුකූල අර්ථ දැක්වීම: ශ්‍රී ලංකා නීතිය දැනට විවාහය පිළිගනු ලබන්නේ පුරුෂයෙකු හා ස්ත්‍රියක අතර පමණක් බව විනිසුරු සූරසේන සඳහන් කරයි. 1907 අංක 19 දරන විවාහ ලියාපදිංචි කිරීමේ ආඥාපනත (16 වැනි වගන්තිය), 1952 අංක 44 දරන උඩරට විවාහ සහ දික්කසාද පනත (5(1) වගන්තිය), 1951 අංක 13 දරන මුස්ලිම් විවාහ සහ දික්කසාද පනත (80 වගන්තිය) සහ වෛවාහක අයිතිවාසිකම් සහ උරුම (යාපනය) 1911 අංක 01 ආඥාපනත (තේසවලමයි නීතිය යටතේ සිදු කරන විවාහ) (3 වගන්තිය) යන සියල්ලේ ම *"ඕනෑ ම විවාහයක පාශර්වකරුවන් පිරිමි සහ ගැහැනු විය යුතු ය යන්න උපකල්පනය කරන බව"* විනිසුරුවරයා තකර් කරයි. *(පිටුව 24-26)*

"මේ රටේ ඕනෑ ම විවාහයක් සිදුවිය යුත්තේ විරුද්ධ ලිංගිකයින් එනම් පිරිමි සහ ගැහැනු අතර පමණයි. පහත දැක්වෙන නීති විධිවිධානවලින් මෙය පැහැදිලි ව පෙනේ. එය අපේ නීතිය පමණක් නොව අපේ සංස්කෘතිය ද වන අතර එමඟින් පෙනී යන්නේ නීතියට පටහැනි කිසිදු සංස්කෘතියක භාවිතයක් පැවතිය නොහැකි බව යි."(පිටුව 24)

සමලිංගික ක්‍රියාකාරකම් අපරාධ වරදක් කිරීම: 365A වගන්තිය යටතේ අධිකරණය විසින් සමලිංගික ක්‍රියාකාරකම් අපරාධයක් ලෙස සැලකෙන බව*ගලබඩ පයාලගේ සනත් විමලසිරි එදිරිව ස්ථානාධිපති, මරදාන පොලිස් ස්ථානය* යන නඩුව උපුටා දක්වමින් දණ්ඩ නීති සංග්‍රහයේ 365 සහ 365A වගන්ති යටතේ වන වරද පිළිබඳ ව සඳහන් කරන අතර ම වැඩිහිටියන් අතර කැමැත්තෙන් සිදුවන ලිංගික ක්‍රියාකාරකම් රජය විසින් පාලනය නොකළ යුතු යි යන සමකාලීන අදහස් පිළිගන්නා අතර ම විනිසුරුවරයා තව දුරටත් සඳහන් කරයි.

පුද්ගලික සහ පවුල් ජීවිතය: මේ සම්බන්ධයෙන්, විනිසුරු සූරසේන තකර් කරන්නේ, විවිධ ස්ත්‍රී පුරුෂ භාවය ඇති පුද්ගලයන්ට සහ "වෛවාහක තත්ත්වය" ඇතුළුව "පුද්ගලික සහ පවුල් ජීවිතයට" අයිතිය ලබා දීමෙන් මෙම පනත් කෙටුම්පත මගින් සමලිංගික සබඳතා සහ විවාහයන් නීත්‍යානුකූලව පිළිගැනීමකට ලක් වෙන බව යි. එය මෙම අයිතිවාසිකම් මෙරට පිළිගෙන නොතිබෙන පසුබිමක සහ එවැනි සබඳතා දැනට අපරාධ වැරදි ලෙස වර්ගීකරණය කර තිබිය දී මෙම පනතේ 28 වැනි වගන්තියේ බලතල හරහා අතික්‍රමණය කිරීමට තැත් කිරීමකි.

*"පෞද්ගලික සහ පවුල් ජීවිතයට අදාළ ඉහත නිවර්චන මගින් විවිධ ලිංගික සහ ස්ත්‍රී පුරුෂ සුළුතර පුද්ගලයන් සඳහා ස්ත්‍රී පුරුෂ සමානාත්මතාවය පිළිබඳ සංකල්පය පිළිගැනීම හරහා සමලිංගික විවාහ සඳහා ඉඩ සැලසීමට පනත් කෙටුම්පත අර්ථ නිරූපණය කිරීමේ හැකියාව පෙන්නුම් කරයි. කෙසේ වෙතත්, අපගේ නීතියෙන් කෙනෙකුගේ පෞද්ගලික සහ පවුල් ජීවිතයකට හෝ කෙනෙකුගේ කුටුම්භයකට අයිතියක් නොමැති බව මම සටහන් කරමි. තව ද එපමණක් නොව, පෞද්ගලික සහ පවුල් ජීවිතයට ඇති අයිතිය ඇත්තේ මෙම පනත් කෙටුම්පතේ පමණක් මිස අපේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ නොවන බව ද මම සටහන් කරමි." (**පිටුව** 28)*

12(1) ව්‍යවස්ථාව සහ 15(7) ව්‍යවස්ථාව යටතේ මහජන සදාචාරය පිළිබඳ අර්ථකථනය: ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 12(1) වගන්තිය මහජන සදාචාරය, සෞඛ්‍යය, ජාතික ආරක්ෂාව පවත්වාගෙන යෑම හෝ 15(7) වගන්තිය යටතේ මහජන සාමය සඳහා පමණක් අපගමනයට ඉඩ දී ඇති නීතිය යටතේ සමාන ආරක්ෂාවක් සහතික කරන බව විනිසුරු සූරසේන අවධාරණය කළේ ය. මෙම පනත් කෙටුම්පත සමලිංගික ක්‍රියාවන් සාපරාධී වරදක් නොවන බවට පත් කිරීම සහ සමලිංගික විවාහ නීත්‍යානුකූල කිරීම මගින් ශ්‍රී ලංකාවේ වත්මන් සදාචාරාත්මක හා සංස්කෘතික ප්‍රමිතීන්ට පටහැනි වනු ඇති බව ඔහු පැහැදිලි කළේ ය.

"සමලිංගික සබඳතා සාපරාධීකරණයෙන් ඉවත් කිරීම සහ සමලිංගික විවාහ පිළිගැනීම ශ්‍රී ලාංකේය සමාජයේ වත්මන් සදාචාරාත්මක ව්‍යුහයට සැලකිය යුතු සංස්කෘතික හා සදාචාරාත්මක බලපෑමක් එල්ල කරයි. එය දැනට අපේ රටේ පිළිගෙන ඇති සදාචාර හා සංස්කෘතික ප්‍රමිතීන්ට පටහැනි වනු ඇත." (පිටුව 31)

27(1)(g) ව්‍යවස්ථාවට අනුව පනත් කෙටුම්පත විශ්ලේෂණය කිරීම: සූරසේන විනිසුරුවරයා විසින් මෙම පනත් කෙටුම්පත විභාග කළේ සදාචාරාත්මක හා සංස්කෘතික ප්‍රමිතීන් ඉහළ නැංවීමට රාජ්‍යයට යොමු කරන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 27(1)(g) වගන්තියට සාපේක්ෂව ය. ඔහු තකර් කළේ සමලිංගික ක්‍රියාවන් නිරපරාධීකරණය කිරීම සහ සමලිංගික විවාහ පිළිගැනීම මෙම ප්‍රමිතීන්ට හානි කළ හැකි බව යි. ඊට අමතරව, ආගමික පිළිවෙත් තුළ ස්ත්‍රී පුරුෂ සමානාත්මතාවය බලාත්මක කිරීම ආගමික නිදහස සමඟ ගැටෙන බව ඔහු තකර් කළේ ය, ඇතැම් විට සාම්ප්‍රදායික නොවන ස්ත්‍රී පුරුෂ භාවීය අනන්‍යතාවයන් හෝ ලිංගික දිශානතීන් ඇති පුද්ගලයින් පැවිදි කිරීම වැනි ඔවුන්ගේ විශ්වාසයන්ට පටහැනි පිළිවෙත් අනුගමනය කිරීමට මේ හරහා ආයතනවලට බල කරයි.

"මෙම පනත් කෙටුම්පතේ විධිවිධානවලට දණ්ඩ නීති සංග්‍රහයේ ප්‍රතිවිරුද්ධ විධිවිධාන සංශෝධනය කිරීමට බලය ඇති බැවින් ඒ හරහා සමලිංගික සබඳතා සාපරාධී වරදක් නොවන බවට පත් කිරීම හරහා මේ රටේ පවතින ආගම්වලට පටහැනි ව සමලිංගික විවාහ පිළිගැනීමටත් සිදු වනු ඇත... (පිටුව 32)

සාධාරණ සහ නිදහස් සමාජයක් ස්ථාපිත කිරීම සාක්ෂාත් කරගත යුත්තේ මිනිසුන්ගේ සදාචාරාත්මක හා සංස්කෘතික ප්‍රමිතීන් ඉහළ නංවන මෙම රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති මෙහෙයවන මූලධර්මවල රාමුව තුළ බව තේරුම් ගැනීම වැදගත්ය. "(පිටුව 33)

ඉහත හේතූන් මත සහ ඇතුළුව, සමස්තයක් ලෙස මෙම පනත් කෙටුම්පත ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට පටහැනි බවත්, පාලර්මේන්තු මන්ත්‍රීවරුන්ගෙන් 2/3කගේ සහ ජනමත විචාරණයකදී ජනතාවගේ අනුමැතියකින් තොරව සම්මත කිරීම සිදු කළ නොහැකි 12(2) ව්‍යවස්ථාව වක්‍රව සංශෝධනය කිරීමට උත්සාහ කරන බවත් විනිසුරුවරයා තකර් කරයි.

"මේ අනුව, පනත් කෙටුම්පතේ අරමුණු ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ *3, 4 (d), 9* සහ *10* වැනි වගන්තිවලට පටහැනි අතර ඒවා පනත් කෙටුම්පතේ අනෙකුත් විධිවිධානවලින් වෙන් කළ නොහැකි බැවින්, සමස්තයක් ලෙස පනත් කෙටුම්පත ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ *3,4(d),9* සහ *10* වගන්ති සමඟින් නොගැලපෙන බව විශ්වාස කිරීමට අපට සිදු වෙයි. මේ අනුව, ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ *80* වැනි ව්‍යවස්ථාව සමඟ කියවා ඇති *83* සහ/හෝ *84* ව්‍යවස්ථාවේ දක්වා ඇති සුදුසු ක්‍රියා පටිපාටියට අනුකූලව මුළු පාලර්මේන්තු මන්ත්‍රීවරුන් සංඛ්‍යාවෙන් තුනෙන් දෙකකට නොඅඩු (නොපැමිණෙන අය ද ඇතුළු ව) සහ ජනමත විචාරණයක දී ජනතාව විසින් ප්‍රකාශ කරන ලද ඡන්දයකින් සිදු කරන අනුමත කිරීමකින් මිස, සමස්තයක් ලෙස පනත් කෙටුම්පත නීතියක් බවට පත් කළ නොහැකි බව මම තීරණය කරමි. *(පිටුව 41)*

ජනාධිපති නීතිඥ විනිසුරු යසන්ත කෝදාගොඩ මහතාගේ මතය

මෙම පනත් කෙටුම්පත සමස්තයක් වශයෙන් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට, විශේෂයෙන් 12, 3 සහ 4 වැනි වගන්තිවලට පටහැනි බවත්, පාලර්මේන්තුවේ තුනෙන් දෙකක අනුමැතියකින් තොරව සහ පසුව ජනමත විචාරණයකින් තොරව සම්මත කළ නොහැකි බවටත් වන සූරසේන විනිසුරුවරයාගේ නිගමනයට ජනාධිපති නීතිඥ කෝදාගොඩ මහතා එකඟ වූ නමුදු සූරසේන විනිසුරුවරයාගේ සොයාගැනීම් සමඟ තමාගේ එකඟතාවයට යම් සීමා කිරීම් සහිත බව වී ඇති බව සඳහන් කරමින් මෙම නිගමනය සඳහා තමාගේම තකර් ඉදිරිපත් කිරීමේ අවශ්‍යතාව ඔහු තවදුරටත් අවධාරණය කළේ ය.

මෙම පනත් කෙටුම්පතේ මූලික අරමුණ: ක්‍රමයෙන් විකාශනය වන සමාජ සම්මතයන් සහ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින් විසින් ලිංගික හෝ ලිංග භේදයකින් තොරව නීතිය යටතේ සියලුම පුරවැසියන්ට සමානව පිළිගැනෙමින් පොදු සහ පෞද්ගලික ජීවිතයේ විවිධ ක්ෂේත්‍රයන් හරහා ස්ත්‍රී පුරුෂ සමානාත්මතාවය සහ කාන්තා සවිබල ගැන්වීම සහතික කිරීම මෙම පනත් කෙටුම්පතේ මූලික පරමාථර්ය බව ඔහු සටහන් කරයි.

"ලිංගිකත්වය' සහ 'ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජ භාවය' ගැන නොතකා මේ රටේ සියලු ම පුද්ගලයන්ට නීතිය ඉදිරියේ සමානව සැලකීම සහ නීතියෙන් සමාන ආරක්ෂාවක් ලබා දීම සහතික කිරීමේ අවශ්‍යතාවය ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින් විසින් අවබෝධ කර ගෙන ඇති බව නිරීක්ෂණය කිරීම අවශ්‍ය වේ.'' (පිටුව 43).

ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය හඳුනා ගැනීම: සමකාලීන භාවිතයේ දී හඳුනාගත් සහ පිළිගත් "ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජ භාවය" යන පදය යටතේ අනන්‍යතා වණර්ාවලිය වෙත විනිසුරුවරයා විසින් අවධානය යොමු කරයි.

"වත්මන් ව්‍යවහාරයේ දී, 'ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජ භාවය' යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ පිරිමි ලිංගය හෝ ස්ත්‍රී ලිංගය බව හොඳින් පිළිගෙන ඇත, විශේෂයෙන් පිරිමියෙකු හෝ ගැහැණු ළමයෙකු වීම පිළිබඳ ජීව විද්‍යාත්මක අදහස්වලාට වඩා සමාජ හා සංස්කෘතික වෙනස්කම් හෝ අනුරූප නොවන වෙනත් අනන්‍යතා පරාසයක එකකි. මෙම අනන්‍යතා සමලිංගික, ද්විලිංගික, සංක්‍රාන්ති ලිංගික, අන්තර් ලිංගික, කුවියර, අලිංගික සහ ද්විමය නොවන සහ pansexual *වැනි තවත් බොහෝ යෙදුම්වල නාමකරණය ලබාගෙන ඇත. නඩු විභාගය අතරතුර, උගත් නීතීඥයන් තරක කළේ මෙම අනන්‍යතා අඛණ්ඩව පරිණාමය වෙමින් පවතින අතර නව අනන්‍යතා මතුවෙමින් පවතින බවයි. (පිටුව 43).*

සැමට සමාන ආරක්ෂාව: තව ද, සියලු ම පුද්ගලයන් සඳහා නීතිය යටතේ සමාන ආරක්ෂාව සහතික කරන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 12(1) වගන්තිය සියලු ම ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවීය අනන්‍යතා සහිත පුද්ගලයන්ට සහජයෙන්ම අදාළ වන බව ජනාධිපති නීතිඥ කෝදාගොඩ විනිසුරුවරයා පවසයි. මෙම ව්‍යවස්ථාවේ "පුද්ගලයින්" යන පදය සියලු දෙනා ඇතුළත් වන පරිදි අථර්කථනය කළ යුතු බව තහවුරු කරන ඔහු, සියලු ස්ත්‍රී පුරුෂ භාවය ආරක්ෂා කිරීමේ පනත් කෙටුම්පතේ ඉලක්කය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ මූලික සාරධමර්වලට අනුකූල බව ප්‍රකාශ කරයි.

''සියලු ස්ත්‍රී පුරුෂ භාවයන්ට සහ ස්ත්‍රී පුරුෂ අනන්‍යතාවයන්ට අයත් පුද්ගලයන්ට නීතියේ සමාන ආරක්ෂාවක් සහතික කිරීම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ අඩංගු මූලික වටිනාකමක් පිළිබිඹු කරන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 12 (1) වගන්තියට අනුකූල වේ. සියලු ම පුද්ගලයන් නීතිය ඉදිරියේ සමාන වන අතර නීතියේ සමාන ආරක්ෂාවට හිමිකම් ඇත. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 12 (1) ව්‍යවස්ථාවේ අඩංගු 'පුද්ගලයින්' යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ පිරිමි සහ ගැහැනු ලිංගික කණ්ඩායම් පමණක් යන ප්‍රස්තුතය කිසිඳු තකර්යකින් ඉදිරියට ගෙන යා නොහැක. ඇත්ත වශයෙන්ම, පුද්ගලයෙකුගේ ලිංගභේදය කුමක් වුවත්, සෑම මිනිසෙකුම 'පුද්ගලයෙකු' ලෙස පිළිගත යුතුය. එබැවින්, ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 12 (1) වගන්තියට අනුව ඉහත සඳහන් කළ ප්‍රතිපත්තියෙහි නොගැලපෙන

කිසිවක් නොමැත. ඇත්ත වශයෙන්ම, පොදු ලේඛනවල ඇති කරුණු සැලකිල්ලට ගෙන, ස්ත්‍රී පුරුෂ සමානාත්මතාවය සහ පොදු කටයුතුවලදී කාන්තා සවිබල ගැන්වීම බලාත්මක කිරීම සඳහා ව්‍යවස්ථාදායක රාමුවක් සකස් කිරීම සුබදායක වන අතර එය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ අඩංගු මූලික සාරධර්ම තවදුරටත් ඉදිරියට ගෙන යන බව මගේ නිරීක්ෂණය වේ.'' (පිටුව 43-44).

සූරසේන විනිසුරුවරයා සමග එකඟ වීම: ඉහත කරුණු පිළිගන්නා ජනාධිපති නීතිඥ කෝදාගොඩ විනිසුරුවරයා මෙම පනත් කෙටුම්පතේ ව්‍යවස්ථා විරෝධී බව සම්බන්ධයෙන් එකඟ වන්නේ පහත කරුණු හේතුවෙනි.

1. සාමාන්‍ය පනත් කෙටුම්පතක් හරහා කළ නොහැකි නමුත් ව්‍යවස්ථාමය සංශෝධනයක් අවශ්‍ය වන ''ලිංගික'' යන යෙදුම ''ලිංගිකත්වය සහ ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය'' ඇතුළත් කිරීමට පුළුල් කරමින් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 12(2) ව්‍යවස්ථාව සංශෝධනය කිරීමට මෙම පනත් කෙටුම්පත වක්‍රව අරමුණු කරයි. මෙය කළ හැක්කේ පාලරීමේන්තුවේ 2/3 ක අනුමැතියකින් සහ ජනමත විචාරණයකින් පමණි.

2. මෙම පනත් කෙටුම්පත මගින් ස්ත්‍රී පුරුෂ සමානාත්මතා කවුන්සිලයකට ලබා දී ඇති බලතල හරහා පුද්ගලික සහ ආගමික ආයතනවල මූලික අයිතිවාසිකම්, විශේෂයෙන් ආගමික නිදහස සහ ඔවුන්ගේ විශ්වාසයන්ට අනුව පුද්ගලික ව්‍යාපාර කළමනාකරණය කිරීමේ අයිතිය උල්ලංඝනය විය හැකි ය.

"කෙසේ වෙතත්, මගේ මතය අනුව, පනත් කෙටුම්පත මගින් සිදු කිරීමට බලාපොරොත්තු වන්නේ 'ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය' හෝ 'ස්ත්‍රී පුරුෂ අනන්‍යතාවය යන පදනම මත කිසිදු පුරවැසියෙකුට වෙනස් කොට සැලකීමක් සිදු නොවන බව සහතික කිරීම මගින් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 12(2) වගන්තිය වක්‍රව සංශෝධනය කිරීම යි. ඒ අනුව මෙම යෝජිත පනත් කෙටුම්පත යනු 'ලිංගික' යන පදය වෙනුවට 'ලිංගික සහ ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය' යන යෙදුම ආදේශ කිරීමෙන් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 12(2) ව්‍යවස්ථාව සංශෝධනය කිරීමට උත්සාහ කිරීමකි." (පිටුව 44)